

Gamla
Tidukamrafer

1953=1954

GAMLA
FALUKAMRATERS

årspublikation

1953–1954

Till Anders Jobs

MIKAELIDAGEN 1949

*I Kopparbergs kyrka vid Mikael's helg
du spelat för sista gången,
hav tack för de toner du klämt ur din bälg
och tack för du ledt oss i sången!
Med händer och fötter vårt öra du smekt
när fram ur din orgel de toner du lekt
som ekat runt kyrkogången.*

*Du spelat i glädje för brudgum och brud
i somrar och vaknande vårar,
ibland har ditt orgelverk haft dämpade ljud
vid snyftande suckar och tårar.
Du vandrat som Musicas tjänande präst
en slingrande stig mellan allvar och fest,
en väg mellan bröllop och bårar.*

*Du lämnar bakom dig ett gapande rum
så grusligt som stöten att fylla,
musikens gudinna av saknad blir stum
och harpan hon lagt på en hylla.
Nu Leksand och Kärningberget blivit ditt mål
där trygg du kan gå och plantera din kål
i hembygdens bördiga mylla.*

*Och fastän vi mältat vår källåda full
och ölet står skroggut i kannan',
med Anna du drar genom Ryttjepungs tull,
vi kan ej förmå dej att stanna.
En tacksamhetsskål för de framfarna är,
vi vet ju att Anders i alla fall får
det trivsamt och gott Hos si' Anna.*

Ur en samling
SKOLBREV

av NILS SJÖDAHL

Höstterminen 1876 intogs Pontus *Edgar* Wikner som elev i klass 2 av Falu Elementarläroverk. Hans hemort var Malung i Västerdalarna, där han var född den 9/4 1864. Föräldrarna var skogsförvaltaren Herman Julius Wikner och Johanna Wikner, född Månsson. Fadern dog redan 1877, varefter modern med sina fem barn — vid början av ht. 1878 — flyttade till Falun. Edgar Wikners dotter Birgit, maka till tandläkaren Thure Erikson i Falun och en pietetsfull vårdare av släktminnen, förvarar en brevsamling, som till stor del utgöres av skolgossen Edgars brev till hemmet läsåren 1876—1878. Då innehållet i dessa inte torde sakna intresse för gamla falukamrater, lämnas nedan med ägarinnans medgivande utdrag ur breven. Härvid har stavningen i regel moderniserats och brevskrivarens interpunktion ej alltid iakttagits.

I brev från Falun den 2 sept. 1876 kan Edgar meddela sina föräldrar denna goda nyhet: "Allt sedan den 28 aug. har jag tenterat och har först i dag kl. 11 f. m. fått veta, att jag fått flytta upp i andra klassen." Han tillägger, icke utan stolthet över det yttre tecknet på sin nya värdighet: "Skolmössan, som vi beställde medan mamma var kvar, har jag redan fått och begagnar den första gången i dag." Den kostade — med pilar — kr. 3: 25. Hans adress är nu "Studeranden E. Wikner, Elementarläroverket, Falun".¹

Den nye läroverkseleven var inackorderad i det skolhushåll i snickare Berglöfs gård på Norra Kyrkobacken, som komministern i Orsa J. Abenius höll för sina gossar Gustaf, Wilhelm och Henrik.²

Edgar Wikner var nu drygt 12 år och kände sig gammal i jämförelse med klasskamraterna, och redan i början av höstterminen skriver han till sina föräldrar: "Jag skulle gärna vilja göra Eder en fråga, men jag

*Foto av de fyra äldsta barnen
Wikner, taget vid den tid
då Edgar skrev sina skolbrev.
Från vänster: Ida, Axel,
Edgar och Herman.*

vet inte, huru I skolen komma att upptaga den. Den är nämligen, att om Ni tycka Er hava råd, så hade jag gärna velat läsa för någon av skolgossarne i de högre klasserna — — — så att jag om möjligt kunde komma opp i tredje klassen till julen — — —. Jag skulle då även hinna upp mina jämnåriga."

Föräldrarna gav sitt tillstånd, och Edgar utverkade senare, att han fick stanna kvar i Falun över julferierna för att förbereda sig till tentamen efter jul. Han läste nu privat för en gymnasist, Per Gustaf Löthner. Denne är, säger han, "mycket bra att läsa för, sitter primus i 7:e klassens lägre avdelning eller 7:1. Jag läser för honom en timme varje dag, och han tar 50 öre i timmen. Jag kommer att läsa i 2 månader, och sålunda blir det för hela terminen (nämligen till julen) omkring 30 kronor."

Läsning var dock inte det enda, som Edgar ägnade sig åt under julferierna. Under nyårshelgen gjorde han och en av gossarna Abenius ett besök hos Edgars morbror skogsförvaltaren Sven Månsson i Rättvik. Dessutom var Edgar inbjuden till julfester i faluhem. Fadern fruktade att sonen under julfirandet skulle låta förleda sig till sådant som inte lämpade sig för hans ålder eller egenskap av lärjunge och skriver:

"Troligen är det flera av dina kamrater, som vilja agera småherrar, och detta mer än någonsin under instundande storhelg. Jag hoppas dock, att du nu är så förståndig att ej låta detta inverka på dig, varken till efterföljd eller till falsk blygsel över din enkelhet. Minns, att det vanligen är grannlåtsdockor och morsgrisar, som äro de sämsta i skolan, liksom de kommer att bli det i mognare år."

Edgar var tydligen från hemmet van vid goda seder, hade dessutom lust för studier och var studiebegåvad. På den tid, som det nu är fråga om, var läroverkets elever i regel placerade i klassen efter studieresultat. Vid slutet av ht. 76 flyttades Edgar upp från nr 25 till nr 6. I början av vt. 77 "hoppade" han till klass 3, och i slutet av vt. 78 flyttades han som nr 3 till 5:te klassen: "Vi slutade skolan (läsningen) den 28 maj, men vi få examen den 4 juni — — —. Ni behöver inte vara rädda för att jag icke skall komma upp i 5:te klassen, ty Pastor Gabrielsson (vår klassföreståndare)³ har sagt, att jag får inga underbetyg. Jag fick i stället flytta upp tre steg, så att jag nu sitter som n:o tre. Wilhelm Abenius sitter högst och sedan en gosse som heter Norling⁴ och så jag. Gustaf Abenius sitter högst i 5:te klass."⁵

Om lärarna och lektionerna i skolan säger brevskrivaren föga. Det enda omdöme han faller om en lärare är detta i ett brev av april 1877: "En utav våra lärare har blivit så illa sjuk, att han blivit tvungen att avsluta denna termin; han var lärare i naturvetenskap och var mycket snäll."⁶ Att Edgar trivdes med skolan och arbetet där är tydligt. Under ht. 77 var det mycket sjukligt i Falun. Scharlakansfeber och difteri härjade bland skolungdomen. Skolan hölls därför stängd från början av november till den 3 dec. I brev den 4 nov. 77 heter det: "Det var nog många, som glädde sig åt att skolan blev upplöst, emedan de fingo fara till sina hem, men jag saknar dock skolan mycket", och i brev den 31 okt. 77: "Jag tycker det är mycket roligt att gå i skolan, och inte är det just svårt heller, fastän det nog är svårare än i tredje klassen."

Mest handlar breven om sådant, som ligger vid sidan av eller utgör avbrott i det dagliga skolarbetet. Följande utdrag får belysa detta:

2 sept. 1876: Det var väl, att det regnade i går, ty elden hade utbrutit i en av Korsnäs' hyttor i den västra delen av staden. Stora folkmassor gingo efter gatorna i morgse för att begiva sig till eldsvådan och släcka elden; den hade nämligen fattat tag uti flera stora kolhögar, vilka voro belägna invid hyttan; brandflagg(or) voro upprest(a) vid alla gator, men nu pågår släckningsarbetet som ivrigast.

4 nov. 1876: I går var det skridskolov hela dagen. Då voro alla skol-

gosasrne tillsammans ute på en lok⁷ och åkte skridsko, och vi hade mycket roligt där.

11 okt. 1876: Vi hava lov (marknadslov) från skolan både i dag och i morgon.

27 dec. 1876: På juldagen voro vi hos kapten Addes på middag. — — Löthners⁸ hava även varit mycket snälla mot mig, och i går, annandag jul, var jag ditbjuden. Där voro förutom mig flera herrskaper och skolgossar, och jag stannade kvar ända från kl. 6 på aftonen till klockan 2 på natten, och jag hade mycket roligt, men ändå mycket roligare hade det varit om jag hade kunnat dansa, ty de dansade nästan hela tiden; vi fingo även mycket skönt där och åto ej kväll förrän kl. 1 på natten.

7 febr. 1877: Det har hänt en mycket sorglig händelse i skolan, och det var i den klass, i vilken jag är. Det var nämligen en gosse, som också var mycket het och häftig men även en av de odygdigaste i skolan, vilken var ute och gick på gatan, då några gatpojkar kommo och började slå och sparka honom, men till slut, då han ej kunde försvara sig mot så många, ryckte han opp sin kniv, vilken var en större pennkniv, och hackade en av dem i ryggen med den, men han lär ha blivit mycket lindrigt sårad, men det är ändå bra klint av en skolgosse i Elementarlärov. att inte bättre kunna tygla sin häftighet.⁹

14 april 1877: På måndagen var jag även på teatern, och gossarne Abenius voro också dit. Det var första gången jag varit på teatern, sedan Mamma var här. Det var en mycket bra pjäs som spelades, och alla som sågo den tyckte, att den var mycket bra. Den hette: Jorden runt på åttio dagar. Jag hoppas, att Ni icke ogilla, att jag gick dit; jag hade både Tants och klassföreståndarens lov att gå dit.

8 maj 1877: Skolgossarne i de 4 lägre klasserna ha börjat föra krig med varandra,¹⁰ vilket naturligtvis endast är på lek. I går var den första drabbningen dem emellan, men då var det förnämligast första och andra klassister med; dessa hade delat sig i två partier med var sin överste och dessutom en hel mängd andra officerare. Den ene av överstarna hette Eriksson,¹¹ primus i andra klassen, och den andre Adde,¹² även från andra. Soldaterna voro beväpnade med trägevär och befälet med sablar och värjor. I dag har de visst förenat sig för att vara nog starka att kunna försvara sig mot ett tredje parti, som för det mesta består av 3:e och 4:e klassister. I går var jag inte med, men i dag tror jag att jag skall gå in i en frikorps, som icke hör till någotdera partiet utan hjälper vilket som helst och som har till befälhavare de Maré, landshövdingens gosse i 4:e klassen.¹³

16 maj 1877: I förra brevet talte jag om, att jag hörde till en trupp som under de Maré kallar sig "Björneborgarne", och vi hava fått det vitsordet om oss att vara de mest ordnade utav alla, och vi hava flera gånger marscherat ut till lantställen omkring staden och haft mycket roligt. — — — I går gjorde gossarne (Abenius) och jag var sitt gevär. Wilhelm har just nyss målat det åt mig, då jag satt och skrev.

Falun får, berättar Edgar vidare, besök av en tandläkare, som lär vara mycket skicklig att sätta nya tänder i de gamlas ställe: "Först skola alla tänder, i stället för vilka man vill ha nya, klippas utav och därefter (sic!) dövar han tänderna i deras rötter, så att man inte behöver bliva besvärad av någon tandvärk mera."

15 sept. 1877: Om Thursdagen hade vi utmarsch till Ornäs. Kl. 9 marscherade vi genom staden till ångbåten, som skulle föra oss till Ornäs, under sång och musik; vi hade nämligen två trumslagare och några hornblåsare från 7:e klassen, och en bland dem var Johan Zettervall¹⁴ — — —.

13 okt. 1877: Hela denna vecka har det varit marknad här i staden, och i Onsdags och Torsdags hade vi marknadslov för att vi skulle få tillfälle att äta oss riktigt sjuka på namnam. Gossarne (hans kamrater i skolhushållet) och även jag fingo 25 öre i marknadspengar utav Tante, men jag hade naturligtvis inga marknadspengar att vänta, då jag inte hade skrivit hem och begärt några av Mamma. Vi köpte en kappe äpplen tillsammans och åto oss riktigt sjuka av frukt. Tante köpte äpplen till jul, och vi hava fått var sitt äpple av henne för varje morgon. En hel mängd Malungskarlar voro på torget och sålde skinnpälisar och skinntröjor. — — — Jag såg även ett par Malungspojkar från Myckelbyn som sålde en mängd småsaker.

10 nov. 1877: Vi hava fångat 4 talgoxar, som vi hava i bur, men de äro ännu inte riktigt tama, och vi hava fått en bur av Berglöf att ha dem i. — Det är väl roligt för Herman (Edgars yngre bror), att det är slöjdskola hemma, så att han har något att göra de dagar han icke är i skolan. Jag skulle gärna önska, att det vore slöjdskola här också, då vi icke få vara i skolan. Men det är nog tråkigt för honom, att grisen har i ro lyktat sina dagar, så att han inte mera få rida på honom.

Av brevet framgår dessutom, att det var möjligt att i Falun få varmbad till ett pris av 1 krona per bad, och att även skolynglingar nyttjade den möjligheten.

23 jan. 1878: I går afton var jag ute och åkte skridsko hela aftonen, och i dag har hela skolan fått skridskolov. Gossarne Abenius hava redan

gått ut, men jag ville skriva några rader till min älskade Mamma, innan jag går ut för att roa mig.

20 febr. 1878: I Thorsdags hade vi källbackslöv. —

Skridsko- och källbacksåkning omtalas ofta i breven, däremot aldrig skidsport. Skolgossarna brukade åka skridsko på "en damm invid staden". Brevskrivaren bodde på Norra Kyrkobacken, och där finns ju utmärkta backar för källbacksåkning. Han lyckades få tillstånd av föräldrarna att köpa sig en kälke, ehuru dessa till en början ställde sig tveksamma: "Jag hörde att Ni ej tordes tillåta mig att få köpa någon kälke, ty Ni trodde, att gossarne Abenius ej få åka källbacke. Men det är alldeles motsatsen, ty de åka mycket ofta om aftnarne, när de hava slutat sina läxor, och jag är även med dem, när jag har tid därtill. Men vi hava ej någon annan kälke än en stor och skraltig, som är Berglöfs och vilken vi bruka låna. För Tante få vi mycket gärna åka, fastän vi ej få vara i fängelsebacken, ty där kan det vara farligt."

En omtyckt fritidshobby, som likaledes ofta nämnes i breven, var "lövsågning".

20 mars 1878: Förra veckan var jag på teatern och såg professor Alexanders trollkonster, men det var inga trollkonster, utan det stödde sig på vetenskapliga grunder. Det var minsann inte såsom taskspelare som varit till Malung, det!

16 april 1878: På Lördagen började påsklovet, men jag, gossarne Abenius, tre Rättviksgossar samt att par andra (inalles 8 skolgossar) begärde lov för Lördagen och gingo på Fredagsaftonen kl. 6 från Falun. Vi lågo om natten i Bjursås, och där kostade nattkvarter och kaffe på morgonen endast 25 öre på själva gästgivargården. Dagen därpå, Lördagen, fortsatte vi vår promenad och framkommo samma dag kl. 4 eftermiddag till Gärdsjö (i Rättvik). Vi voro alla friska och välbehållna fastän något stelbenta efter 4 mils vandring.

28 maj 1878: Nu skall Mamma tro, att vi skola utföra någonting stort. Några 5:e klassister, bland dem jag och Wilhelm Abenius, hava slagit oss tillsammans för att leka teater, och vi håller på att spela över som bäst. Någon gång i nästa vecka skola vi spela. Vi ha fått lov av Rektorn därtill. Ridå och kulisser hava vi förut, alldeles som på riktiga teatern. Vi skola säkert ha biljetter, som kosta 25 öre eller så där, men det är bara skolgossar som kommer dit, tänker jag. Vi skola spela en pjäs, som heter "En lustig betjänt", och där skall jag vara gubbe på ett ställe och flicka (städerska) på ett annat. Wilhelm skall spela "doktor".¹⁵

1 juni 1878: Hela skolan har haft utmarsch till Korsnäs. — — —
I går tog övre 7:e klassisterna studentexamen. — — — Vi sprungo som
vanligt och traskade med dem omkring gatorna. De voro förstås rysligt
glada. Då vi gingo förbi Dala hotell¹⁶ — — —

6 juni 1878: På måndagsafton hade vi slutövningar i sång och gym-
nastik. Det var mycket folk där och hörde på sången, att det aldrig varit
så mycket. Musiken talades allmänt om, så vacker den var, i synnerhet
fiolspelmanen. — — — Tisdagen den 4 (juni) var examen, och då gick
allt som vanligt. Efter slutad läsning gingo vi upp i solennitetssalen, och
där fingo vi veta, vilka som kommo upp i nästa klass. — — — Jag fick
10 kr. som premium och för att jag varit ordningsman.

Brevet innehåller även avskrift av Edgars betyg. Det gavs betyg i
varje läroämne icke blott för insikter utan även för flit och dessutom
ett allmänt vitsord för flit. Edgars betyg för flit i de olika läroämnena
överensstämmer — utom i ett fall — med hans betyg för insikter.
Betyget A för flit (allmänt vitsord) har tydligen varit mycket sällsynt.
Brevskrivaren säger, att han är den ende i klassen som fått a för flit
(allmänt vitsord), vilket innebär, att ingen i klassen fått högsta betyget.

För en skolyngling från Malung var resorna till och från Falun besvär-
liga och tidskrävande. Det fanns ju på 1870-talet ingen järnvägs-
förbindelse mellan Falun och Väster- och Österdalarna. Från Malung
kunde man välja två vägar till Falun: man kunde färdas antingen med
hästskjuts västerdalsvägen eller också med hästskjuts till Mora, där-
ifrån — vid öppet vatten — med ångbåt (Gustaf Wasa) till Rättvik,
Leksand eller Insjön och sedan med hästskjuts till Falun. I ett brev
från mitten av oktober 1877 beäknar Edgar, att om han reser från
Falun en fredag (förmodligen tidigt på morgonen), han kan vara
framme i Malung lördagsaftonen. Han reser då först till Insjön och tar
därifrån ångbåten till Mora. Men om denna stannar på natten i Lek-
sand är han framme i Malung först på söndagen, säger han.

I ett brev den 5 sept. 1877 berättar Edgar om resan Malung—Falun.
Han har avrest från Malung mot Falun för att börja höstterminens
arbete och anträtt resan en torsdag, kanske på eftermiddagen: "Resan
har naturligtvis gått bra, men nog var det kallt om natten på vägen till
Mora. Vi stannade bland andra ställen även på Johannisholm $\frac{1}{2}$ timme.
— — — Jag låg i Mora tillsammans med skjutspojken till kl. 12 f. m.

på Fredagen, därifrån for jag till Orsa och betalade 2: 50 i skjutspengar. På måndagen reste vi från Orsa och kom hit (till Falun) kl. 6 e. m. samma dag. Resan från Orsa tillbaks till Mora kostade 85 öre, ty vi åkte 3 på en häst och jag slapp således betala för mera än $\frac{1}{3}$ häst."¹⁷ Resan Mora—Falun kostade Edgar 8 kr.

Trots de långa och besvärliga resorna hälsade modern på sin son i Falun, t. ex. vid årsavslutningen 1877. Edgar skriver då och ber henne inte välja västerdalsvägen, eftersom smittkopporna går i Västerdalarna. Om Siljan inte har sköljt bör hon, säger han, resa med hästskjuts över Mora, Rättvik och Leksand till Falun.

Med hänsyn till de tidskrävande resorna var det för en skolyngling i Falun knappast någon mening med att resa hem till Malung över t. ex. ett påsklov. Bara resan fram och tillbaka (omkr. 30 mil) hade ju tagit i anspråk omkr. en vecka. Under senare delen av ht. 1877 måste läsningen vid läroverket helt inställas på grund av en difteriepidemi, som även krävde dödsoffer bland skolungdomen. I brev av den 4 november säger Edgar: "Skolan blev upplöst på torsdagen (2 nov.) och förblir det till och med den 17 november. Att resa till Malung på så kort tid är ej att tänka på."¹⁸

Att från Falun resa t. ex. till Uppsala var däremot en småsak i jämförelse med en resa till Malung. Sedan 1859 hade Falun järnväg: den återstående sträckan av linjen Falun—Gävle, nämligen Hofors—Falun, öppnades detta år för trafik. Påsken 1877 reste Edgar till Uppsala, där han hälsade på hos sin farbror, den kände filosofen och skriftställaren Pontus Wikner. Denne lovar i ett brev, att brorsonen skall bli mött vid järnvägsstationen i Uppsala "antingen av mig själv eller av annan pålitlig person" samt skickar pengar till biljett "på 2:a klass".

Den långa frånvaron från hemmet var påfrestande för många skolyngling, och hemlängtan får också gång på gång uttryck i gossen Edgars brev till hemmet. I slutet av vt. 1877 skriver han: "Ack, vad jag längtar att få komma hem till Eder, mina älskade Föräldrar och syskon!" och i brev den 10/1 1878: "Ibland, när jag går och tänker på Eder därhemma, så kan jag inte hålla tillbaka tårarna vid jämförelse mellan hemma och här."

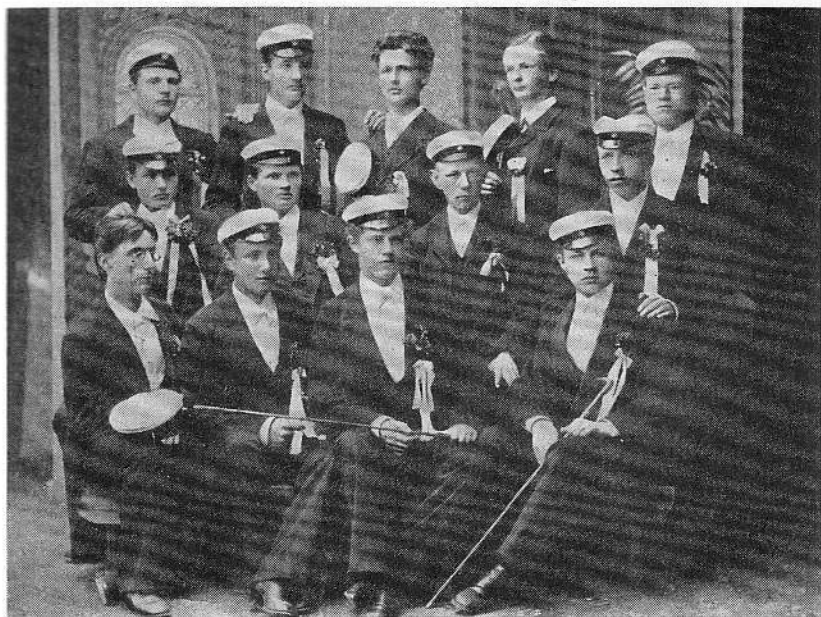
Att få fickpengarna att räcka till har säkert i alla tider varit ett svårt och oftast olösligt problem för de flesta skolgossar. I ekonomiska ting var dock Edgar mycket noggrann och förståndig. Man kan nog säga att han hade ekonomiskt sinne, vilket visade sig bl. a. när han köpte eller sålde begagnade läroböcker. Men även i Edgars kassa kunde det

bli ebb: "Pappa bad mig skriva och tala om mina enskilda behov, och det var nästan alldeles slut med mina penningar, så att femman som Pappa skickade mig kom väl till pass; även börjar det lida med pengarna, som Mamma gav åt Tante för min räkning, men när de bliva slut, skall jag väl skicka Eder en nota, så att Ni får se, vart pengarna tagit vägen. Ni kanske förundrar Eder över att penningarna tagit slut så hastigt, men jag har varit tvungen att köpa så mycket böcker och annat smått, och dessutom har jag allt uppskrivet i annotationsboken, och allt som jag har fått utav Tante har också hon uppskrivet."

I brevsamlingen finnes, tyvärr, intet brev från Edgars moder, endast några rader P. S. i ett av breven. Några få brev från fadern förekommer, likaså från Edgars yngre syskon, från farmodern och från farbrodern Pontus Wikner. En del av breven är så tjusiga, att man har svårt att motstå frestelsen att citera dem för deras egen skull, t. ex. detta brev från Potnus Wikner till den då knappt 3-årige brorsonen: "Du allralillaste Edgar! Du kommer naturligtvis inte ihåg Farbror Pontus, men han har inte kunnat glömma dig, och hur roligt du skrattade med två små hvita tänder. — Farbror skickar dig en bok till julklapp med vackra bilder i. När du blir större, kommer du kanske att kunna läsa också i boken och finna den rolig. Då kan du någon gång tänka på Farbror. — Tillika får du en sedel, som farbror vill att du skall köpa dig något bra för, t. ex. varma kläder, som är bra att ha när det är kallt i Malung. Som du kanske inte kan köpa opp allt på en gång, så kan du ju låna ut resten till Pappa och Mamma, och så får du igen dem, när du blir större och behöfver mer pengar. — Hälsa Mamma och lilla syster och Morbror, och blif alltid en snäll gosse, beder — din tillgifne farbror Pontus."

I samma kärleksfulla ton, ibland dock med en viss faderlig myndighet, förmanar fadern sin son att alltid vara god och snäll, att visa aktning och lydnad mot dem, som genom undervisning och goda råd vill befrämja hans framtida väl, att som den äldste i syskonskaran föregå sina syskon med goda föredömen o. s. v. Och Edgar är och vill vara en snäll gosse. Han undertecknar ofta sina brev så: Pappas och Mammans lydige son — Edgar. Han är ytterst angelägen om att inte handla mot föräldrarnas önsknningar, har lust att glädja andra, är rörande omtänksam om modern och syskonen efter faderns död, då han — 13-åringen — starkt känner sitt ansvar som den äldste manlige medlemmen av familjen.

Alla breven i brevsamlingen, vare sig de är skrivna av Edgar eller hans yngre syskon, av fadern, farmodern eller farbrodern, har samma

1883 års falustudenter.

Översta raden från vänster: J. Hjelm, P. E. Wikner, A. R. Krautmeyer, P. W. Abenius och K. A. Eriksson; andra raden fr. v.: A. R. E. Garfvé, J. A. F. Göstling, A. T. Johansson (Hilmerin) och E. Schöld; undre raden fr. v.: K. E. Sundqvist, S. F. Norling, L. Graf och G. Sandström.

grundton, och man tycker sig av dem få ett starkt intryck av arvets och miljöns betydelse för personlighetsdanningen.

Sina studier sköter Edgar exemplariskt och med framgång. Men han hänger inte ständigt över böckerna: han är även en hurtig pojke, är en ivrig skridsko- och källbacksåkare, företar långa fotvandringar, deltar i kamraternas "krigslekar", tycker om att gå på teatern, leker teater, vill gärna lära sig dansa o. s. v.

★

Edgar Wikners fader dog i juni 1877, sedan sonen endast ett läsår varit elev vid läroverket. Modern flyttade sedan, på hösten 1878, till Falun bl. a. för att göra det möjligt för Edgar och hans yngre syskon att få högre skolutbildning. Detta är alltså förklaringen till att skolbrevet härrör från endast två läsår.

Vårterminen 1883 avlade Edgar Wikner mogenhetsexamen med vackra betyg, bl. a. A för proven i svensk och latinsk skrivning och A

som mogenhetsbetyg.¹⁹ Han ville nu fortsätta studierna för att bli läkare. Den ekonomiska frågan ordnades då på ett sätt som visar, att även på det gamla klassamhällets tid det förekom räntefria studielån, om också inte statliga. Till den lilla samlingen skolbrev är fogad en förbindelse, enligt vilken envar av undertecknarna utfäster sig att "ärligen den 1 september från och med 1883 till och med 1892 hos person, som af oss samfäldt utses, insätta Etthundra (100) Kronor såsom — till den 1 september 1892 räntefritt — lån och till understöd åt Ynglingen Edgar Pontus Wikner i och för avläggande av Examina till Medicinæ Doktors graden, så länge hans studier med flit och alfvar bedrifvas". Förbindelsen är med hänsyn till innehållet att betrakta som ett kulturdokument, men den är också märklig med hänsyn till undertecknarna. Vi finner där en samling patriciernamn, knutna till Falun och falutrakten: namnet Nisser två gånger, vidare namnen Eggertz, Olivenbaum, Helleday, Gahn, Ljungberg och Järta, i nu nämnd ordning.

År 1893 avlade Edgar Wikner med. lic.-examen. Efter ett par års sjukhustjänstgöring kom han 1895 som e. provinsialläkare till Ockelbo provinsialläkardistrikt, där han 1913 blev ordinarie provinsialläkare och tjänstgjorde dessutom som läkare för Kopparberg-Hofors bolags personal. Han dog vid 76 års ålder 1940.

Både som läkare och människa var doktor Wikner högt skattad. Allmänt kulturellt intresserad gjorde han på flera områden betydelsefulla insatser i sin bygds liv.

NOTER

- * 1 Mot en viss avgift skötte läroverkets vaktmästare om utlämningen av post till eleverna. I ett brev säger Edgar, att han betalt vaktmästaren 1 krona "för brev-bärning".
- 2 Den sistnämnde, som var Edgar Wikners klasskamrat i klass 2, dog under läsåret 1877—1878.
- 3 Johan Gabrielsson, vik. adjunkt, utnämnd komminister i Mora; sedermera kyrkoherde först i Siljansnäs, sedan i Gagnef och slutligen i Orsa.
- 4 Svante Fredrik Norling, f. 1864, från Falun.
- 5 Gustaf Abenius behöll denna placering, då han vid terminens slut flyttades till sjätte klassens lägre avdelning (6:1).
- 6 Här avses lektorn Gustaf Engelbert Ahlm. Han dog samma år. I läroverkets årsredogörelse för läsåret 1877—1878 har han fått följande eftermäle: "Efter några månaders tärande sjukdom afled lektorn C. E. Ahlm den 5 sistlidne Juni. I honom har läroverket förlorat en af sina mest nitiske och samvetsgranne lärare, hvars verksamhet länge skall fortleva i tacksamt minne hos hvar och en, som intresserar sig för läroverkets framåtskridande. Läroverket har näm-

ligen honom ensam att tacka så väl för bildandet af sitt rikhaltiga och väl ordnade Naturalhistoriska Museum som ock för skapandet af den botaniska trädgård, hvilken pryder läroverkstomten och med skäl kan sägas utgöra ett mönster för trädgårdsanläggningar här på orten. Af tjänstekamrater värderad för sitt redbara och vänfasta väsen skall den bortgångne länge saknas i deras krets."

- 7 Dalmålets "lok", här i bet. 'mindre vattensamling', 'damm' el. dyl.
- 8 Veterinären G. M. Löthner i Falun var fader till Per Gustaf Löthner i 7:1, för vilken Edgar tog privatlektioner.
- 9 Den knivhuggne gossen var 13 år gammal, och hans moder, som var änka, gjorde polisanmälan. I skrivelse till rektor C. J. Dahlbäck samma dag våldshandlingen skett säger stadsfiskalen i Falun, att den skyldige, som befunnits vara elev vid läroverket, endast är 14 år gammal och därför icke kan till annat straff fällas än att av "föräldrar eller målsman agas", och begär att bli undermåttad om huruvida våldsverkaren "af Rektor blir sådant straff ålagd" eller om han "på annan laglig väg behöfver honom därtill befordra". Ärendet upptogs till behandling vid kollegiesammanträde den 10 febr. 1877. Om själva gatuuppträdet är protokollet kortfattat: det hade kommit till ett uppträde mellan två elever i 3:e klassen och några s. k. "grufpojkar", varvid den ene eleven tillfogat en av sina antagonister ett knivhugg. Av Edgar Wikners brev synes framgå, att läroverkseleven tog till kniven i nödvärn. Härom säges ingenting i protokollet. Rektor har naturligtvis redogjort för den utredning han verkställt, varjämte den skyldige, enligt protokollet, inför kollegiet upprepade den beklännelse han förut avgivit inför rektor och klassföreståndare.

Kollegiet beslöt "med fästadt avseende hufvudsakligen därå, att den nu begångna förbrytelsen är af svårare art och vittnar om en råhet och vildhet i lynnet, som icke kan vara utan fara för medläringar, men till en del äfven å det förhållandet, att (eleven i fråga) icke kunnat under de 2 sista terminerna göra sig förtjänt af högre vitsord för seder och uppförande än Oklanderligt (C) samt dessutom visat tilltagande hoglöshet i sina studier, att — — — döma honom — — — att varde från läroverket skild." Domen blev stadfäst av läroverkets eforus.

- 10 Jfr Gamla Falukamrater, h. 8, sid. 4.
- 11 Folke Eriksson, f. 1865 och son till en handlande i Falun.
- 12 Nils Adolf Adde, f. 1865, son till dåv. kaptenen vid Dalregementet Pehr Adolf Adde.
- 13 Samuel Johan Viktor de Maré, f. 1864.
- 14 Johan Zettervall, sedermera stadskamrer i Falun, son till ägaren av egendomen Lilla Ornäs i Torsångs socken Anders Petter Zettervall.
- 15 Breven lämna ingen ytterligare upplysning om teaterföreställningen.
- 16 Dala hotell låg intill Residenset, enligt Lagergren, Gamla Falukamrater, häfte 9, sid. 3.
- 17 Avsikten med resan till Orsa var naturligtvis den, att Edgar skulle hälsa på i komministergården för att sedan få sällskap med gossarna Abenius till Falun. Kostnaderna för resan Orsa—Mora repartiserades tydligen mellan Edgar samt Gustaf och Wilhelm Abenius.
- 18 Senare utsträcktes stängningstiden till den 3 dec., och de elever, som reste hem och hade lång väg att färdas, skulle få stanna hemma till efter jullovet, om framställning gjordes till rektor.
- 19 Mogenhetsbetyget A tilldelades dessutom Edgar Wikners klasskamrat Wilhelm Abenius. Vt. 1882 hade Gustaf Abenius lämnat läroverket med samma vitsord för mogenhet.

Två A-UPPSATSER

från studentskrivningarna i Falun åren 1911 och 1952

1911 SVEN SCHWARTS

*Varpå beror det drag av rastlöshet,
som vilar över vår tid?*

Låt oss först tänka efter, var inom våra samhällen den rastlöst jäktande, alltid brådsakande, nervösa och sjukliga människan mest förekommer och mest sätter sin prägel på hela samfundslivet! Låt oss sedan se, vad som skiljer dessa platser och dessa ställningar i samhället från andra där arbetsdagen flyter mera lugnt och stilla, och jag tror, att svaret på den ovanstående frågan skall vara lätt att se.

Vi bruka ju indela människorna i naturfolk och kulturfolk. Hurudan är då huvudkaraktären av naturfolkens liv? Jo, varje fri man av stammen lever i precis samma yttre villkor som alla de andra, och ingen känner behov av något bättre. Var och en finner sitt dagliga bröd utan något alltför uppslitande och jäktande arbete med sin båge eller sitt nät, genom att valla sina hjordar eller plocka de frukter, naturen själv låter växa.

Om ock det brödet mången gång är ganska knappt och torftigt, så tillfredsställer det dock naturmänniskan, ty på samma sätt leva alla hennes fränder och alla hennes bekanta. Därför blir hennes liv lugnt och likformigt, hos henne finnes ingen rastlöshet.

Men se på kulturfolken; kasta en blick på en av millionstädernas gator! Där är ett jäktande. En ofantlig människoström skyndar fram och åter; automobiler, spårvagnar, droskor och alla möjliga slags andra åkdon ila fram genom mängden. Och människorna kasta hastiga och forskande blickar omkring sig, om de måste skynda över gatan, på det att de må kunna finna en öppning i vimlet av hästar och vagnar och

skynda igenom den, innan den om ett ögonblick stänges till igen. — Här i storstaden, finner man det rastlösa jäktandet.

Men storstaden är civilisationens, den mänskliga utvecklingens typiska skapelse, och vi kunna därav förstå, att det är utvecklingen, som har danat den nervösa, överretade, rastlösa människan. Låt oss betrakta några av dennas representanter!

Den rike handelsfursten, som sitter där på sitt storslagna kontor, som ser hundratals bokhållare och tjänare, tydande hans minsta vink, som har en inkomst av kanske flera millioner kronor, som äger ett palats, härligare än mången konungs, och till vilken mängden med beundran och bävan blickar upp, han borde väl ej ha tidens rastlösa drag. Och dock har han det. — och kanske mer än någon annan. I folkets blickar ser han avund och hat glimma bakom den bävande underdånigheten, och han vet, att många, många arbeta på hans undergång. Konkurrensen är förtvivlat hård, men han måste hålla i, han får ej ge sig, ty det är höga insatser i det spel, han spelar — millioner att vinna, millioner att förlora. Han grubblar dag och natt på nya kupper, som skola höja honom själv men ruinera andra, och så blir han i förtid en gubbe med nervöst darrande händer och stapplande gång.

Låt oss se på handelsfurstens likar, de stora industriidkarna, redaktörerna för världstidningarna, järnvägskungarna och andra! Vad är det, som gör, att de arbeta så rastlöst oavbrutet? Jo, det är det, att så stora värden äro att vinna eller förlora.

Den, som kan anlägga de största och dyrbaraste fabrikerna, utpressa största möjliga arbete av sina arbetarskaror och mest braskande meddela världen, huru utmärkta och oöverträffliga hans varor äro, han kan vinna ofantliga penningssummor.

Den tidning, som genom sina agenter, kan vara mest "allestädesnärvarande", som först och mest gällt och skrikande kan ropa ut allt nytt, som hänt, som icke skyr något medel i kampen för sina partiintressen, den tidningen går en glänsande framtid till mötes och kommer kanske att behärska nationen.

Den järnväg eller den fartygslinje, som går om sina medtävlare i den allmänna utvecklingen till större hastighet, större komfort och större säkerhet, den besegrar snart sina konkurrenter och har utsikt att bli oinskränkt lagstiftare i samfärdselns värld.

Se på småborgaren, se på kontoristen, på arbetaren! Skråtvånget är upphävt. Under dess tid var varje "mäster" precis lika god som varje annan inom skrået, och ingen utsikt fanns för någon att höja sig över

de andra. Men nu är konkurrensen fri, och den, som har kraft och mod, kan komma högre. Hantverksarbetaren vill bli sin egen, "mäster" vill bli "fabrikör", och fabrikören vill ha flera och flera arbetare och större och större omsättning; han samlar oförtrutet på kistbotten för att med den allsmäktige "mammons" hjälp nå samhällets höjder. Och när han kommer dit, om han någonsin gör det, är han en bruten gubbe.

Kontoristen på det stora grosshandelskontoret, som sitter dagen lång vid sin pulpet och då och då kastar en hastig blick på kamraternas arbete, för att se, hur långt de hunnit, griper sig sedan genast an med sitt eget igen och arbetar med febril hastighet för att kunna träda inför sin överordnade med det bästa arbetet. Då kan han ha förhoppning om att snart få kliva ett steg högre på rangskalan.

Men arbetarmassorna, som utgöra majoriteten i de stora fabriksstäderna, de ha ju icke mycket möjlighet att nå samhällets toppar, de kämpa ju icke om så viktiga intressen. Varför bära då de tidens orosdrag? Jo, även de kämpa en viktig kamp och det är en tvåfaldig kamp: individens och samhällsklassens.

För individen gäller det att sköta platsen i fabriken, att med minutiös omsorg se till maskinen och med ängslig noggrannhet passa det ögonblick, då man måste ingripa. Ett litet felgrepp, och det känsliga maskineriet kan vara förstört. Det kan kosta arbetaren hans plats — och den bortkörde arbetarens existens är icke mycket värd. Den fasta ställningen i samhället är alltså hans insats i spelet, och det är väl den största, han kan göra.

Arbetarna, såsom samhällsklass, ha på senare tiden börjat anse kapitallets jämnare fördelning icke såsom ett ouppnåeligt framtidsmål utan såsom en praktisk möjlighet, tillhörande nutiden att förvandla till verklighet. I och med detta har utbrutit en kamp mellan arbetare och arbetsgivare, i vilken arbetaren måste anstränga sig till det yttersta för att segra. I annat fall blir han själv besegrad, och fredens villkor äro ofta hårda.

I denna strid, där det gäller, att alltid ha uppmärksamheten spänd till det yttersta och att alltid utnyttja alla krafter, där skapas den rastlösa, evigt jäktande människan.

Om vi i alla dessa exempel, hämtade från olika delar av kulturmänniskans arbetsfält, söka orsaken till den kamp, som föres, så komma vi i dem alla till en och samma grundorsak — civilisationen, den mänskliga utvecklingens alla uppfinningar, som sätta en människa i stånd att skaffa sig fördelar framför de andra. Denna utveckling har skapat den

skarpa skillnaden mellan rik och fattig. Den rike gripes av girigheten, vill ha mer och alltid mer, och han anstränger sig till det yttersta för att hinna sitt ouppnåeliga mål. Dock — detta nödvändiggör ett nedtryckande av de andra människorna, och för att försvara sin ställning måste då dessa sätta hårt mot hårt. Men i allmänhet måste ju den redan förut starkare segra över den svagare, och så växa insatserna i spelet mer och mer, tills de nå en svindlande höjd, och kampen blir allt bittrare och allt rastlösare.

1952 **C**INGA M. EDVINSSON

Med vilken rätt kan man säga, att vår tids ungdom har det både lättare och svårare än ungdomen för femtio år sedan?

Knappast någonsin förr i historien har ett halvsekel varit så händelserikt och medfört så många förändringar i människornas liv som det nyligen tilländalupna. Två världskrig har rasat, världen har byggts upp och störtats, och på nytt kastar hotet om annalkande ofred sin slagskugga över vår tillvaro. Uppfinningar av genomgripande betydelse har gjorts, samhällsgagnande reformer av olika slag genomförts, och den andliga odlingen har blomstrat som sällan förr. Det är naturligt, att människornas problem, tänkesätt och åskådningar under denna tid undergått stora förändringar, och att ungdomen av idag brottas med svårigheter, helt skilda från dem, sekelskiftets ungdom hade att bekämpa, men också att den har många stora fördelar framför sina föregångare.

Nutidens ungdom är föremål för den mest omsorgsfulla fostran. Aldrig har nybyggda skolor haft en mer perfekt utformning, aldrig har fler beskäftiga psykologer kämpat om att få leda de ungas andliga utveckling, aldrig har ett mera sunt, välbadat och vitamininjicerat släkte stått i brännpunkten för anförvanternas kärleksfulla intresse. I många avseenden är det mycket lätt att vara ung idag. Vägarna till utbildning står öppna för var och en utan anseende till ekonomin, stipendier av olika slag samt studielån finnes att tillgå, för att alla begåvningar skall

kunna utnyttjas. Med det nuvarande läget på arbetsmarknaden har ungdomar, som just slutat folkskolan, mycket lätt att trots bristfälliga fackkunskaper få värlavlönade anställningar. Det är ont om ungdom i arbetslivet, och den åtrådda arbetskraften måste lockas med allehanda förmåner. Nutidsungdomen har även på andra sätt väl sörjt för sin ekonomiska välfärd. Bosättningslån och barnbidrag säkrar den unga familjens materiella lycka.

Ungdomen av idag är också mer allmänbildad och kulturellt och politiskt intresserad än för femtio år sedan. Litteraturens mästerverk kan nu bli var mans egendom. Korrespondensinstitut, föreläsningssällskap och liknande institutioner tillhandahåller kunskaper lätt tillgängliga och till billigt pris. Radion har även tagits i bruk som kunskaps-spridare och gör dessutom en förtjänstfull insats genom att sprida den klassiska musiken till folk-kategorier, som annars inte skulle komma i tillfälle att höra god musik. Många ungdomar är medlemmar av politiska föreningar, något som är av betydelse för deras utveckling till dugande samhällsmedlemmar.

Men ungdomen lönar alla samhällets omsorger med kriminalitet, neuroser och allmänt asociala tendenser. Åtminstone är många av den äldre generationen av den oförgräpliga meningen, att det kapital av kärlek, omsorg och pengar, som investeras i de ungas fostran, mången gång tycks dömt att inte förräntas. De, som själva var mycket unga omkring sekelskiftet, måste ju vid en jämförelse finna nutidens ungdom bortskämd med alltför många fördelar. Ändå var de själva säkerligen mer harmoniska. Sekelskiftets ungdom hade växt upp under en tid med lugnare livsrytm. Inga flygmaskiner hade dundrat fram över deras hem, inga bilar hade hotat dem till liv och lem under barndomens lekar, järnvägståg och hästdroska gick alldeles tillräckligt fort under en tidsålder, då jäktet var okänt. Radion hade ännu inte blivit surrogat för eller obligatorisk bakgrund till familjemedlemmarnas samtal med varandra, och det skulle dröja årtionden, innan biografernas ljusreklamer skulle komma skenet från aftonlampan i familjekretsen att blekna och dö bort. Hemlivet hade mycket större betydelse för individen då, familjebanden var starkare, och känslan av rotfasthet i tillvaron vanligare och mera påtaglig. Den tidens ungdom ställdes inte dagligen genom pressens försorg inför en alltmer hotande världspolitisk situation; visserligen hade ju krig nyss förts i Afrika, men det var på betryggande avstånd från den civiliserade världen och f. ö. väl endast att betrakta som ett snabbt övergående avbrott i den världsfred, man vant sig vid att ta för given.

Måhända hade dessa ungdomar trasiga tänder och dålig ekonomi, men de gick dock livet till mötes bättre rustade än vi: de hade fler illusioner, större framtidstro och optimism.

Vår tids ungdom har upplevt ett världskrig, som färgat dess livsinställning. Även i ett neutralt land som Sverige satte världsbranden djupa spår inom det uppväxande släktet. Vi hade just lärt oss att läsa, då tidningarna började överflöda av skildringar av bombade städer och koncentrationslägrens fasor. Vi hade ju börjat reflektera självständigt, då den mänskliga grymheten nådde sin höjdpunkt och utgjorde tankestoff för stora och små runt om i världen. Barn har livlig fantasi, de behöver inte se med egna ögon blodiga och stympade kroppar eller höra döendes jämmer för att själva uppleva krigets fasor i nattliga mar-
drömmar eller ständigt pinande tankar, som förfölja mitt under lek och ras. Alla upplevde väl inte medvetet denna skräck, men säkerligen går genom allas vår barndomsminnens ljusa melodier en märkbar mollton: en otrygghetskänsla är grundlagd, en livsångest är född. Många av oss blev ganska brådmogna och började på ett tidigt stadium söka tröst och hjälp inom litteraturen. Fyrtioalisterna låg närmast till hands, och hos dem såg vi våra barndomsupplevelser genom förstoringsglas och mötte en ångest, större än vår egen, eftersom den var uttalad och medveten. Om vi levat några decennier tidigare, hade det kanske varit naturligare för oss att finna religionens stöd, vilket skulle ha blivit av oskattbar betydelse för vår andliga och moraliska utveckling. Men religionen var inte aktuell, och de unga måste själva bilda sig åsikter, pröva och värdera. Tyvärr drev film, press och litteratur många åt orätt håll, i det de ytterligare sökte hjälpa till med den befarade moraliska upplösningen.

Vår tid ställer stora krav på ungdomen. Det krävs stor andlig vitalitet för att trots det moderna livets alltmer accelererade tempo hinna och orka ta del av aktuella frågor och ändå bevara sin inre oberördhet och sitt lugn. Det krävs av oss, att vi frigör oss från bittra barndomsminnen och från vår skepticism mot framtiden och tror på de ting, människan helst av allt vill kunna lita på: frid på jorden och en god vilja.

Fiske-
HISTORIA

Berättad på falumål av gammå östafösspöjkä

Ha läst i Fal-Kurin i jons nå brev från e Jäda på Elsbörj å ana jäntur å pöjkä om all roli vi hadd som ban i Falun för myttje långa sen. Män hä ha int blitt nå skrivä öm fische, å hä ä könstut tycke ja, då allä pöjkä på den tin satt mä metspön i händra hel sömranä runt åa i Östaföss, gammå klapphusä, Kaffegrötän, Kållgåsuddan å ana plassä mä förresten å meta mött, laka, abbörrä, å gäddur.

Vi haddint så fina doningä som pöjkä nu för tin mä kastspö å rullä å ana mojängä, män lik roli va ä i alla fall, å skapli myttje mä fisch fanns ä mä runt klapphusä, trässt ovanfö Kvanbroa i Östaföss.

Abbörrä mett vi mä mackä, som vi plocka i Bresses hagan, där ä fanns fina lövmackä. Ä dög int åt abbörn mä ana mackä, å ve Skålbänn dä gubbä höll tä å dona mä skita fanns ä barä dynjeålingä, tocka där mackä mä gul tvärstreck runt skallan. Döm va praluger än lövmackä män vant nå jävuga, för abbörrn tycktä att hä löfta oskapli kuli åv döm, å hä jod ä mä.

Metrevä jod vi åv svart björnträ, som mossan sydd i knappä mä i byxunä våra. Abbörrkrokä köffte vi i Thunandäs boa på Åsgatu i Östaföss för ett öre styckä. Hä va helä utgifta, fö flötä jod vi åv en vanli körk. Hä gick lik bra. Oh, va dom gucka fint nä hä blev napp! Spö hadd vi täje om våra, då vi skar vipipur ve Varggåln äppa dännä ve Stångtjän. Spöna va ganska stäckuga, så vi måst klöss äpp på brorättjä ve klapphusä för å kun släng ut på djupä där ä börj tä blåna.

Hä va hälle ja mett min föst abbörrä å hä glömmä ja allri. Hä va inna ja kom in i storskolan å blev "rötta". Yxhammä-Rosa å mossä hennes skura mattur den dan å höll just på å törk döm, då Rosa fråga: "Hu myttje ä klöcka?" — "Ho ä föll tölv", svart ja, "för hä bimma i jons i Urlakninga." — "Män gössä, gössä koks på körken hu han huppä", ropt Rosa. Ja ryttjt tä å öpp kom en gali fin markabbörrä. Då va ja karu läll.

Män käringana, som klappa klär å skur mattur hel dagen i klapphusä hängd döm på brorättjä å törka. Vi pöjkä strök åv oss om fingranä på matta sen vi satt mack på krokän. Hä va så lätt åt hä. Män fick käringä si ä, då var ä väl fälut läll! Köss i jäskade bötten va dom skäll. — "Häv unna er satunjä å vant hännä å klössa på rättjä. Si hu an ha skitä ne ren matta fö mä. Oh, va ja ä sinnu!" — "Je an e strök mä klappträ", skria e ana mostä. Då va ä bara tä dra opp å lägg bena på ryggen å kuta så myttjä än hörka.

En annan historia...

Landshövdingen Bernhard Eriksson, som på sin tid var läroverkets inspektor, ägnade sig på lediga stunder åt bl. a. lärarens svåra värv i det han undervisade i statskunskap på Brunnsviks folkhögskola, som han en gång själv varit med om att grunda.

Under en av lektionerna redogjorde han för rikets styrelse, viket tillgick så att han på svarta tavlan i tur och ordning skrev:

Kungl. Justitiedeppartementet

Kungl. Utrikesdeppartementet

Kungl. Försvarsdeppartementet

etc.

etc.

När skrivstycket var färdigt reser sig en spjuver i åhörarskaran och säger med troskyldiga ögon:

— Men, landshövdingen, departement stavas väl inte med två utan med ett p?

Bernhard vänder sig om och tittar på tavlan. Tar efter några ögonblick sudden och stryker bort en vertikal rad med p:n. Därefter vänder han sig mot klassen och säger på sitt trygga bergslagsmål:

— De ä bra, att du ha ögonä mej pojkä!

Ungdoms- och SKOLMINNEN

FRÅN FALUN

Berättare:
MANNE BRIANDT

*"Till flydda tider återgår
min tanke än så gärna"*

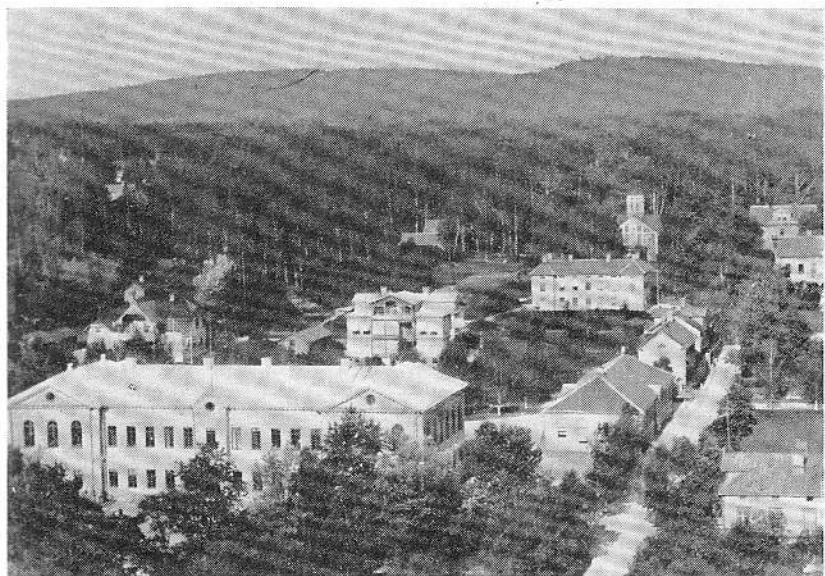
Med dessa ord
från Runebergs Fänrik Ståls sägner
vill jag ge Gamla Falukamrater
en skildring från den tid,
som jag upplevde i min födelsestad
under skolåren 1885—1897

Historik och ungdomsminnen

Vi som varit med sedan 80-talet ha förvisso fått uppleva underbara ting, inte minst på det tekniska området. Det må därför vara i sin ordning, att jag här berättar något om förhållandena i Falun närmast före och under ovannämnda skoltid.

Först år 1847 fick staden sin första gatubelysning, bestående av 40 stycken små osande oljelampor. Dessa kunde dock ej skingra det månghundraåriga mörkret i gator och gränder. "Man fick alltså hålla sig inomhus efter solnedgången. Strykare och löst folk fick ensamma hasa fram i modden och mörkret." Så småningom fick man särskilda brännare, de s. k. argandska lyktorna och "upplysningen" steg. Lyktorna sköttes av lykttändare, som arbetade efter en bestämd tidtabell, utom under månsken, då lykttändaren fick ledigt. John Lindholm har berättat mera ingående härom i 1952 års publikation.

Belysningsoljan var dock ej fotogén, som Lindholm säger, utan en sorts gasolja med en säregen lukt till omväxling med roströkens bestickande dofter. Utanför mitt hem på Yttre Åsen hade vi en för dylik

Falu Högre Allmänna Läroverk.

Sett från tornet på Kristine kyrka. I bakgrunden till höger Lallarvet, därintill flickskolan Valhalla. I nedre högra hörnet gamla gymnastiksalen på Kristinegatan
vänstra sida. På den högra ses Faluns första, hit flyttade, stationshus.

Tidpunkt 1880-talet.

belysning avsedd lyktstolpe. Åsen är nu bortschaktad och platsen omvandlad till järnvägsplan, men än finns ett par av min ungdoms klätterbjörkar kvar. En kärkommen hälsning från min barndoms lekar och upptåg, då jag någon gång, fast numera sällan, besöker min födelsestad.

Till ovannämnda lyktstolpe kommer den oljeskinande och dito lukande lyktgubben varje kväll. Han reser upp sin av olja blankpolerade steg mot stolpen, tänder och rutschar sedan ned fortare än kvickt gränsle över stegen. En prestation som alltid väckte vår beundran. Det hör till historien att min mor varje kväll vid hyggligt väder slog sig ned bakom syrenhäcken framför vår byggnad för att se på tågresenärerna och invänta kvällsströmmingen, då sådan var att vänta från Gävle med "7-tåget". När så fiskmånglarna kom med sina dragkärror var hon fort nere på gatan för att tillhandla sig en kvarts eller vanligen en halv val = 40 stycken strömmingar. Strömmingarna gjordes upp, så när som på benet, rullades i rågmjöl och stektes omedelbart. Min yngre syster och jag fingo sedan var sin smörgås, bestående av en stor, hembakad mjuk rågbrödskaka, en sån där med hål för tummen, och

med pålägg av varm strömning med knaprikt omhölje. Strömmingsflundra var då ett okänt begrepp. En sådan strömmingsläckerhet har jag aldrig sedan kunnat uppsåra. Smörgåsarna tärdes ute på vår stora gård. Så en dag fick jag syn på vår stora brandstege, som var rest mot det drygt 2 våningar höga verkstadstaket. Och nu väcktes lusten att själv agera lyktgubbe.

Jag klättrade upp så högt jag kunde och satte mig gränslösligt över stegen, men inte blev det någon nedfärd i stil med lykttändarens. Benen voro ju för korta för att kunna nå om den breda stegen. Så var man ej heller tillräckligt inoljad, varför jag i stället dök rakt ned på gårdsplanen. Jag reste mig utan ett ljud, men den som tjöt i högan sky det var syster min, som ju också med tiden blev sångerska (Lydia Hedberg, Bergslagsmor), ity jag i fallet hade krossat hennes härliga smörgås. Litet moloken gick jag in för att ta reda på mina växter, som jag lagt i tamburen. Det gick väldigt bra att lägga upp växtpress och herbarium på den vänstra armen, som stod i rät vinkel och var fullkomligt stel. Väl inkommen i matsalen, där familjen var samlad, tappade jag hela härligheten i golvet, varvid upptäcktes att armbågen stack ut genom rockärmen. Ja, armen hade gått ur led med bräckta underarmsben. Det var doktor Psilander som fick bryta armen i led igen, men då var det jag som skrek och väckte upp hela Nya Hotellet, det nuvarande Grand Hôtel, som låg mitt emot doktors bostad. Doktor Psilander var stads- och fängelseläkare. I skolkatalogen står det om honom: "vårdar på läroverkets bekostnad medellösa lärjungar."

Men vi återgå till belysningen. Hösten 1887 fick Falun sin första elektriska gatubelysning med kolspetslampor, som på höga stolpar spreda sitt matta sken över gatan. Härmed var ej lykttändaren eliminerad. Det var ett tidsödande arbete för denne att klättra upp och byta de utbrända kolspetsarna, förutom att ersätta de mattslipade glaskuporna, som var ett allt för lockande nöje för oss att skjuta sönder med våra slangbössor. Först år 1927 utbyttes kolspetslamporna mot glödlampor. Inomhus hade glödlamporna sin revolutionerande och varmt välkomnade premiär den 2 november 1892, då belysningsbolagets första dynamomaskin sattes i gång.

Så var det telefonen. Den kom till Falun som allmän telefon år 1882 med 69 abonnenter och övertogs år 1894 av Telegrafverket med 366 abonnenter. Det var reparatören E. Knapp från Mora, kallad Telefonknappen, som var den förste installatören och hans syster, tror jag det var, som från början skötte telefonväxeln. Hon hette Lina och kallades

Telefon-Lina. Hon såg bra ut, var svart, liten och behagligt rund. Bland skolpojarna hette det, att det skulle vara bra nöjsamt att få balansera på "telefonlina".

"Bergslaget" var det första affärsverket som skaffade sig telefon. Till en början endast mellan kontoret och sina tjänstemäns bostäder. Slaktaren och charkuterihandlaren Lindberg, han med det stora röda skägget, var den förste i Falun som hade telefon. Den var anlagd mellan hans butik och bostaden, slakteriet, på Elsborg. Någon signalinduktor, som kunde förmedla uppringningen, fanns ej. I stället blåste man i en visselpipa, då man ville ha ett samtal apparaterna emellan.

Gävle—Dala Järnväg, en av våra äldsta järnvägar, färdig år 1859, anlade den första telegrafstationen i Falun, samma år som banan blev färdig. År 1871 anlades den första statstelegrafen. Åren 1886—1887 drog man fram landets då längsta telefonledning mellan Falun och Gävle. Detta föranledde en stockholmstidning att skriva: "När det nu går att telefonera mellan Falun och Gävle, varför skulle vi då icke kunna få en ledning mellan Stockholm och Uppsala?" Det var ej många städer som hade telefon, då Falun fick sin. År 1881 började Telegrafverket anlägga telefon i Stockholm, således endast ett år före Falun. I Falun var telefonstationen inrymd i stadshuset, numera rådhuset. Man hade på taket uppfört ett 11 meter högt telefontorn med ett hundratal trådar. Efter ett ymnigt snöfall blev anläggningen helt raserad. Dåvarande telegrafkommissarien Kraak, sedermera vikarierande övningslärare i läroverket, kom för att inspektera förödelserna och konstaterade: "Det var förfärligt så mycket trossar som gått sönder." Vi äldre minnas väl den fine och försynte, alltid lika artige kavaljeren på Åsgatan, där han oftast flanerade.

Av de från Falun utgående viktigaste järnvägarna blev Bergslagsbanan, Falun—Göteborg, färdig år 1879, således för 75 år sedan, och Falun—Rättvik—Mora år 1891. Det blev ett hiskeligt rabalder, när den sistnämnda banan skulle dragas fram efter den högra gångbanan i Promenaden, dåtidens förnämsta esplanad i staden, med sina vackra björkar och med Kopparbergs kyrktorn som prydlig fond längst i norr. Promenaden var den tiden mycket frekventerad såväl av hästdroskor och tvåspända ekipage som av promenerande. Sedermera kommo de första cyklisterna, av vilka jag var en. Jag minns att jag väckte stort uppseende, när jag dels cyklade utan att hålla i styrstången, dels åkte utför backar med benen upplagda på densamma.

Av de kända personligheter som mest uppmärksammades på Prome-

naden var först och främst landshövdingen Curry Treffenberg med sin yviga, gråa man under landshövdingemössan, kapten Adde, som också bodde på Yttre Åsen, bokhandlare Adler och symaskinsgrossören Petrini, kallad "Pluto", på sin trehjuliga cykel. Petrini var far till den på sin tid berömda operasångerskan Märta Petrini och vår egen år 1953 90 år fyllda lektor Petrini. Här samlades också på våren och försommaren trädgårdskullorna från Gagnef och utgjorde ett pittoreskt inslag i folklivet med sina granna sockendräkter, röda jackor med gröna ärmor. De kallades därför också för "smultron". Då de alltid uppträdde i flock och slog sig ned i mängder på trappor och parksoffor, kallade skolpojkar dem för "flugor". De gingo alltid i led, 5—6 stycken tillsammans och höllo varandra i lillfingrarna. Och slagfärdiga voro de, så det lönade sig föga att ge sig i slang med dem. Ett exempel på deras sätt att ge svar på tal må här nämnas. Jag kom en dag tillsammans med några flickor, jag tror det var några av mina läskamrater. Skämtsamt hojtade jag till några mötande kullor: "Gudda kollo". Svaret kom rappt och nästan glättigt: "Ja, gudda sk-t!" Men den som kände sig enkel i sitt fina sällskap, det var jag det.

Så var det sanitetsförhållandena i staden. Sánt som verkligen händes i den tidens primitiva avloppsledningar rann ut i Faluån eller Trumbäcken. Den senare utgjorde ett extra avlopp från Östanforsån, följde Troztgatan och utmynnade så småningom i Tisken, avgivande under sin långsamma avrinning de mest sällsamma dofter, som roströken med svårighet kunde övervinna. På sina ställen måste man stötta bäckstränderna med plankor, som i sin tur hade stöd av stockar som strävor över bäcken. Det var för oss ungdomar ett frestande nöje att försöka balansera sig över på dessa genom regn och avdunstningar från bäcken hala och nedsmetade balansbommar. Halkade någon i och fick dragas upp ur bottensörjan blev det stort jubel, som nog utbyttes i något helt annat vid hemkomsten. I Faluån nedanför Slaggatan hade man ävenledes stadens enda friluftsbad i två inbyggda bassänger, en för herrar och en för damer. Det var här som man också lärde sig sina första simtag. Intill friluftsbadet fanns även varmbadhuset med badmästare Fritz som bas.

Jag nämnde Tisken, som ju låg närmast till för friluftsbad. Men gick man i där som en något vit man, kom man upp som ett veritabelt rödskinn. Sjön upptog en del avloppsvatten från gruvan och bemängdes härvid med rost och vitriolhaltigt slam, som togs upp med mudderverk och förvandlades till det riksbekanta och mycket träkonserverande Falu Röd-

Yttre Åsen på 80—90-talet.

I bakgrunden Tisken och Runn. Det tredje huset till höger från det tornprydda stationshuset räknat var författarens födelsegård. Det låga huset med två skorstenar invid Åsgatan var "Spökslottet", varom berättas längre fram.

färg. Att Tisken betydde mycket för den tidens ungdom i Falun belyses bäst av det svar, som en elev gav på en fråga under en geografilektion: "Vilka äro Dalarnas största sjöar?" Svar: "Siljan, Runn och Tisken."

Roströken från de öppna anrikningsugnarna var förhärskande i den tidens Falun. Luften blev mättad av svavelsyrighet vid avrostning av svavel- och kopparkismalmen. De närliggande träkåkarna blevo helt impregnerade av denna rök och stoppade såväl för tidens tand som för vådeld. Det ansågs även att roströken satte stopp för alla sorters epidemier. I varje fall voro struma och påssjuka sällsynta i den tidens Falun. Gör man nu en tur upp till gruvstaden och tittar in på en av de gamla gårdarna, omgärdade av låga svartbruna små hus, finner man en grönska och blomsterprakt som är häpnadsväckande. Förr dödades all växtlighet i denna "gruvliga" atmosfär. Nu synes växtligheten hellre frodas i gruvstadens säregna mylla.

Utom roströken fanns något annat synnerligen karakteristiskt för det gamla Falun. Det var gruvklockan som lät sin vemodiga, spröda klang tona ut över nejden dag och natt, dygn efter dygn. Klockan tillhörde det av Christofer Polhem sinnrikt konstruerade pumpverket för gruvans läns hållning. En säregen anordning med väldiga hävstänger och lång-

dragande svarta stockar av fascinerande verkan. Gruvklockan hade till uppgift att varna. Stannade pumpverket av någon anledning tystnade också klockan. Tystnaden kunde icke undgå att märkas och blev på så sätt en larmsignal till att nu var fara på färde för gruvan och dess folk, där nere djupt under markens nivå.

Jag återgår till falubornas speciella sjöar Runn och Tisken. Dessa trafikerades under 80- och 90-talen av tvenne ångbåtar, Najad och Sylfid. Den förstnämndes kapten hette Martin och var alla ungdomars vän. I maskinrummet hade han den alltid gladlynte maskinisten Sohlman. I fören hade kaptenen "Janne me trossen". Nästan varje sommarsöndag var det lusttur till Vika eller Torsång. Vanligtvis hade man en lövad pråm på släp, där dansen kunde trådas till musik av Falu Mäsingssextett. Vid avresan spelades alltid samma marsch, jag tror det var den då mest spelade Södermanlands regementes paradmarsch. Och som det oftast regnade vid avfärden kallades den av oss, som bodde "i gårdarna kring sjön", för "Regnvädersmarschen".

På vintern hade vi givetvis en skridskobana på Tisken nedanför järnvägsstationen med gubben Sandin i sin gröna paviljong. Ofta var det skridskofest med brinnande tjärtunnor och musik. Och i takt med denna idkades paråkning. De mest kända skolpojkarerna voro landshövdingesönerna Treffenberg och de Maré, Axel Granholm, Olivenbaum, Helleday, Koersner, Sieurin, bröderna Herdin, Hvasser, Erik Göransson och Waldemar Carlgren. Åt dem fick jag som liten knatte springa ärenden och köpa gott till flickorna. Waldemar Carlgren var den verkliga sportsmannen. God skidhoppare i Järlindsberget och bl. a. segrare i paråkning på skridskor med min äldsta syster Gerda som partner. Litet senare hade jag själv svåra duster med Petrus Ranström i konståkning, där han alltid hävade in segern före mig. Isen blev dock så småningom osäker, där skridskobanan låg mitt i ångbåtsrännan och i anslutning till Trumbäckens här utmynnande varmare vatten. I stället öppnades en bana på elsborgssidan med gubben Wiklund, gemenligen kallad "Kart-Jan", som ägare. Här anlades även längdlopningsbanor, där Ernst Johansson var den suveräne segraren på alla distanser. Några nu gulnade små nysilverbägare minna även mig om placering på någon av prislister. Med några flickvänners hjälp fick man här lära sig att dansa både vals och polka på den hala isen. Annars var det fru Rosa Bruno som hade dansskola för skolungdomen. Men där fick naturligtvis inte jag, som hade religiösa föräldrar, gå och lära mig dans och sällskapsvett.

Jag måste återgå till mina ungdomsäventyr kring barndomshemmet

på Yttre Åsen. I hörnet av Åsgatan och Holmgatan låg "Spökslottet", där grosshandlare Johansson sedermera uppförde ett finare sten- och hyreshus. Spökslottet var ett förfallet envåningsruckel av trä med en stor vildvuxen tomt med manshöga tjärblomster, tistlar och kardborrar. Där lockade det stora äventyret med lek och ständig fruktan för i kåken logerande luffare och annat löst folk.

Ett annat minne från Korsnäsvägen var de långa fororna av kolryssar, kolstigar, på väg till stationens träkolsbryggor. Här kom hela karavaner av fårskinnspälsade masar från skogarna och milorna i Sundborn, Svärdsjö och i norr. Då rättviksbanan ej var färdig körde de norrifrån kommande fororna genom hela staden efter Trotzgatan. Det var ett hojtande och pinglande från stora och små klockor utan like. En livfull tavla med svarta karlar och nedsotade pälsar. Togs pälsen av, blevo masarnas skinnbyxor en utmärkt måltavla för våra ryska smällare.

Köpmän, torgmadamner och 80-talsoriginal

Så var det livet kring Holmen och kommerserna på marknads- och torgdagar på Stora Torget. Den mäktigaste handelsmannen på Holmen var Abraham Bergström. På hans gård togo förbönderna in. Här fanns stal-lar för hästarna och hade Bergströms syster gäststuga, i vilken såldes smörgåsar och brännvin stopvis för en ringa penning. Bergström idkade även lånerörelse mot "skälig" ränta. Pengarna lågo massvis i en byrå-låda, så det var bara att ta en grabbnäve därur, när så behövdes. I övrigt var den hemmagjorda bankiren snål och hade varken tid eller råd att lämna sin gård på dagen. Han och systemen promenerade i stället mitt i natten Svärdsjögatan upp till lasarettet och så tillbaka igen och det varje natt. Bergström hade två bröder Johansson som biträden, vilka också fingo ärva honom. Den ene övertog affären och byggde det förut omnämnda stenhuset på spökhustomten, men förbyggde sig på detta och fick inskränka sig till att bli en enkel tobakshandlare på Åsgatan. Den andra brodern öppnade den sedan mycket kände Johanssons Järnhandel. Denne Johansson hade en bokhållare som hette Tägtström, som var ett i staden mycket känt original. Han hade emellertid något sorts gomfel, som gjorde att han talade i näsan och litet suddigt. Han bodde även på kontoret. En kväll hände det att chefen satt där och arbetade litet sent vid sin fotogénlampa. Tägtström klagade missnöje, men chefen fortsatte med sina göromål, varpå Tägtström kliver upp ur sin schlaf, blåser ut lampan och säger: "Hä ska va tött å mött nä Tägtöm ska söva."

Mitt emot Bergströmska fastigheten var det en krog och intill tomten mot Bergskolegränd hade Bagare Sund sin fastighet, överst i backen. Nedanför sundska bageriet hade vi Björkegrens hotell av ett synnerligen tvåtydigt slag. Efter mörkrets inbrott var det ingen hygglig människa som vågade sig ned genom den gränden. I förbigående sagt, var det Bagare Sunds dotter Anna som blev mamma till Jussi Björling.

Den tiden köptes inga gotter i egentlig mening, vi köpte istället bullar. De mest eftertraktade var s. k. smörbröd, ett sorts tudelade vetebullar som såg ut som en liten rar barnstjärt. Jag vill minnas de kostade 4 öre. Så åt vi ett slags tvåöresbröd, något i stil med nutidens wienerbröd. Allt under förutsättning att vi till äventyrs hade några kopparslantar.

Efter Holmgatan mot Stora Torget fanns en annan känd affär, Söderlunds Diversehandel, där man sålde äkta körsbärsbrännvin för 25 öre per kvarter. (Söderlund hade 8 pojkar och 2 flickor. Av sönerna ha sju gått bort. Kvar är endast Birger Söderlund, väl känd i Föreningen Gamla Falukamrater.) På Holmgatan fanns även den kände handelsmannen Hesselius, huvudmannen i Sigurd Dahlbecks bok, "Firman Åbergsson". Det går många historier om honom, men hans och andras lustigheter få berättas i annat sammanhang. Min här nedtecknade minneskrönika synes ändock få stora proportioner.

På Åsgatan snett emot Rektor Dahlbecks bostad hade vi skomakare Erikssons butik. Eriksson var far till "Knuba", d. v. s. Knut Eriksson, student 1891. Skomakare Erikssons butik gränsade till skräddare Frelins gård. Där hade vi en vinterdag rullat ihop en stor metertjock snöboll, som vi med möda kunde rulla framför oss. För att skoja med "Skommarn", som Eriksson kallades, praktiserade vi i alla fall bollen ut på gatan. Vi såg till att butiken var tom. Så fort upp med dörren och in med den stora bollen i butiken. Vi fattade posto i en port mitt emot och ut kom vår inte värst snarfagre skomakare iklädd sitt gröna arbetsförkläde och sin dito mösskärm. I näven hade han en lång piska, varpå han ställde sig att slå med den in i Frelins port, till stort nöje för oss i porten mitt emot. Ja, det var många handlingsmän som blevo utsatta för den tidens pojkestreck. På gamla Herrgårn hade vi "Mjölpele", även kallad "Plätten". Det var rätt lustigt att lura någon yngre oerfaren grabb att gå in i hans affär och fråga efter plättmjöl. Han kom minsann ut fortare än kvickt till vår stora förnøjelse.

På Stora Torget och Fisktorget hade vi torgmadammer och dito gubbar av de originellaste slag. De mest kända gummorna voro "Fläsk-Mina" och "Kött-Nanna".

Att torggummorna voro solidariska gent emot skolpojarna ger följande händelse belägg för. Axel Granholm har berättat för mig följande. På Falugatan fanns det på sin tid mycket frekventerade lundbergska konditoriet, där det även serverades öl och porter. Det hölls dock en viss ransonering beträffande skolpojkarnas töst efter öl. Det hände därför en gång, att Granholm och hans kamrater blevo nekade att få dricka mera öl, än vad de redan hade konsumerat. Sådant intrång i skolynglingarnas frihet gick ju ej för sig. I samlad trupp uppsöktes en av pojkarnas speciella torgmadamner. Hos henne inköptes ett par tjog ägg och med dessa gick man tillbaka till konditoriet och rappade hela envåningsfasaden med de inköpta äggen. Polisen underrättades och målsägaren, konditorn, anmälde vissa misstänkta ynglingar. Alla nekade, varför äggförsäljerskan tillkallades för att peka ut, vilka som hade köpt äggen. Pojkarna ställdes upp och gumman såg noga på dem, men hon förklarade utan betänkanke att: "Ja känn int de här pöjka, å int ha dom köft nå ägg hos mej int." I brist på bevis kunde ingen fällas, men den som blev populär bland skolans grabbar, det var den torggumman och hos henne koncentrerades allt karamellköp till Falu skola.

Så var det de mera originella gubbarna i stadsbilden. Det var "Kocks-i-ficka", som alltid gick och tittade efter i sina ytterfickor, "Fis-i-mana", "Granat-Prisse", som sålde granater från gruvan, polisen "Blinka 19" och "Skaft-Lars". Det bleve allt för omständigt att karakterisera alla dessa, men om Skaft-Lars, som egentligen var en byggmästare från Gagnef, berättas att han alltid hade bråttom och sprang för jämnar. Han skaffade sig så småningom en velociped, men kunde aldrig lära sig kliva upp på den. Resultatet blev att han sprang efter gatorna hållande sig i cykeln. Skaft-Lars' son blev läroverkslärare, sedan präst och så lärare igen. Han är nu pensionerad och bor på Lustigknopp. Ett annat original var landskanslisten Sätzman en outrotlig stamgäst hos Fru Hoflund på Nyan, numera Grand Hotel.

Nyan och Kullen

De mera bärgade faluborna hade sina landställen, i huvudsak förlagda till sjöarna i stadens närhet. Ungkarlar och gräsänklingar fördrevo sina sommarkvällar på Nyan och Kullen. Nyans trädgård och musikunderhållning var en småstadsidyll av det slag som Birger Sjöberg har tagit till bakgrund för sin så förtjusande dikt och visa "På begäran"

ur Fridas visor. "I utvårdhusets trädgård lyktor skina, men ovanför har himlen lampan tänd." Så ljuder cellons Träumerei och

"Då liksom stelnar allt, och lyss till sången.
En dvalans bild från Rosimundas hus :
Serveringsfröken styvnat har på gången
med lyftad bricka, fylld av stjärnors ljus.
Och rådman, framåt lutad, stödd mot kappen,
med rosig kind och silver i sitt hår,
ett leende han bär på stolta läppen
som nog Musikens ängel väl förstår."

Var gång jag hör dessa vackra strofer, tänker jag mig tillbaka till denna idylliska miljö i Nyans trädgård.

Kullens utvårdshus, den gamla nedbrunna restaurangen nu ersatt med mera moderna lokaler, var och är allt jämt familjernas och student-jubiléernas speciella tillhåll. På vår, de stora glasverandornas tid, var det kapellmästare Neuman, till utseendet en kopia av den store Liszt, som med sin utmärkta orkester skötte underhållningen, omväxlande med Dalregementets musikkår. Lördags- och söndagskvällar samlades stora skaror av lyssnare runt musikpaviljongen. Där uppträdde dåtidens mera kända kuplett- och vissångare, bl. a. Sigge Wulf. Särskilt erinrar jag mig svärdsjöpojken August Westling med sin: "Jag föddes i Svärdsjö år 74" på melodien Sandahls kanon och Selstedts "På förstukvisten", den senare har blivit min egen signaturmeli. En episod av litet senare datum måste jag berätta. Det var år 1905 under unionskrisen. Jag hade kommit ned från mitt järnvägsbyggande i orsaskogarna och sammanträffade med en del gamla skolkamrater på Kullens veranda. Det var just när gamle Kung Oskar II hade lyckats avstyra väpnat ingripande mot Norge. Stadens alla spetsar voro samlade för att fira freden och den svenska självständigheten. Efter flera påstötningar spelade den härför synnerligen ovillige Neuman upp Kungssången. På verandan stodo stadens högsta pinnar med borgmästaren och stadsfullmäktiges ordförande Billengren i spetsen och krusade för varandra om vem som skulle utbringa levet för konungen. Jag vet ej vad som flög i mig, men jag hoppade upp på en stol och utbringade levet. Men efteråt tror jag mig aldrig någonsin ha blivit så uttittad. Frågorna haglade, men rallaren från de stora skogarna förblev okänd. Mitt röda helskägg gjorde väl också sitt till.

Innan jag övergår till mina egentliga skolminnen må nämnas, att

Falun vid tiden för denna skildring, eller närmare bestämt år 1890 hade 8.010 innevånare. Folkmängden har sedan dess mer än fördubblats. Vid årsskiftet 1953—1954 var innevånarantalet 17.286, vartill kommer från Kopparbergs socken inkorporerad del med 900 = 18.186 innevånare.

Skolminnen

De pojkar och flickor i Falun, som på 80-talet skulle in i läroverket och i flickskolan Vallalla, inhämtade sina härför erforderliga kunskaper i Hedbloms skola vid Promenaden eller hos "Beck-Lotta". Det fanns även en förberedande skola för enbart flickor som innehades av Fröken Anna Nordstedt. Jag, liksom min yngsta syster, skickades till Erik Hedbloms skola, där vår egen stränga faster undervisade i de två lägsta klasserna. Det var hugg och slag och skamvrå i synnerhet för oss, som hon ansåg sig mera berättigad till att hålla efter. Hedblom själv hade de två andra klasserna. På Erik-dagen, den 18 maj, lövades skolsalen med nyutspruckna björkar och på katedern lade vi ut namnet Erik med till namnsdagen insamlade 25-öringar.

Så blev det inträdesprövning i läroverket, storskolan, som det hette. Hur det gick till, minns jag ej mycket av, endast att det var med en viss stolthet man fick en skolmössa med de två korslagda pilarna i. Det var höstterminen 1889, jag vann mitt inträde tillsammans med 25 andra studie- och "busfrön". I skolan var det då sammanlagt 200 lärjungar. Nu har Högre Allmänna Läroverket i Falun 865 elever, varav 409 flickor.

Som klassföreståndare i första klassen var Adjunkten fil. doktor Adalrik Steffenburg självskriven. Han var en allvarlig och rättträdig lärare. Men så fingo vi en tid klockaren och organisten i Kopparbergs kyrka Petrus Blomberg som vikarie. Han var en skämtsam och rolig herre, fast opålitlig när skämtet gick för långt. Han var mycket musikalisk och tydligen litet av spexmakare. Hans mest kända opus var "Mohrens sista suck". En dråplig operaparodi, där i slutet alla medverkande ligga döda på scengolvet. Jag har själv haft nöjet en gång exekvera mohrens roll i Lycksele, Lapp-Stockholm, i bagare Moréns biograflokal. Skämtsamt kallades därför också spexet för Moréns sista suck.

Vi voro två Petterssöner i klassen, jag och Primus Pettersson, den sedermera välsituerade numera avlidne järnhnadlaren på Söder i Stockholm. Då den ene Pettersson hette Primus, dock utan att vara något

större ljus i klassen, tyckte förstås Blomberg, att jag skulle kallas Sekundus Pettersson, som jag också fick heta av honom. Att vår lärare var opålitlig i sitt skämt fick jag erfara, då han av oförklarlig anledning gav mig en örfil för att jag skrattade åt hans roligheter. Jag tog även örfilen på skämt och skrattade ånyo, varför han röt åt mig och sa, att "skrattar du en gång till så ska du få en ny munfisk." Detta uttryck hade jag aldrig hört, fann det lustigt och fattade det hela som ett nytt skämt, skrattade och fick mig så en hurrvill, så jag stöp i bänken. Min kanske mer eller mindre självsvaldiga uppsyn spelade mig många spratt under skoltiden.

Trots det ändå pålitliga kamratskapet i skolan och klassen, florerade dock skvallret. Under en kristendomslektion, med Pastor Borelius, en mycket religiös man som lärare, satt den storväxte och något klumpige Viktor Reiner bakom mig och sparkade mig ideligen på benen. Efter flera åthutande viskningar och då intet hjälpte, slank det ur mig spontant och obetänksamt: "Dra åt hel-e." Borelius hade ingenting hört, men Reiner reste sig och sa: "Manne svor." Resultatet blev förstås anmärkning för svordom. Hemkommen till mina religiösa föräldrar blev det givetvis stor uppståndelse. Men "Pastorn" var alltså samma vänliga och fördragsamme och mycket omtyckte lärare.

Reiner var dock ett utomordentligt tillskott för oss i snöbollskrig med högre klasser och i slagsmål med folkskolans "kattur". Vi kallades förstås för "råttur". Med sin kolossala kroppshydda och hårda skalle dök han rakt in bland motståndarna och slängde dem som vantar till höger och vänster. På kortet med klasskamraterna på nästa sida ser man Reiners huvud högre än alla andras. Författaren till de här berättade ungdomsminnena sitter som nr 2 från vänster i första raden. I översta raden återfinna vi Birger Söderlund som nr 5 från vänster, den ende av dem som jämte författaren numera är med i vår förening.

Bland lärarna i de lägre klasesrorna minns man i första hand Rylander, kallad "Rylle", en besvärlig och fordrande men duktig lärare i matematik samt Johan Peter Kihlstrand. Den senare var utsatt för allehanda pojkestreck. Det var de vanliga tricksen med vatten eller häftstift i katederstolens urhålkning. Ävenså hittade man på att spika fast hans galoscher, så att han så när hade stupat på näsan vid påtagandet. "Petter", som han gemenligen kallades, var ett stort original. Vi hade honom bl. a. som lärare i välskrivning. Som stöd för hakan, när vi skrevo fingo vi använda ett sorts skrivstöd, som skruvades fast i skrivpulpeten.

De lärare, man kom i kontakt med före gymnasiet, d. v. s. i små-

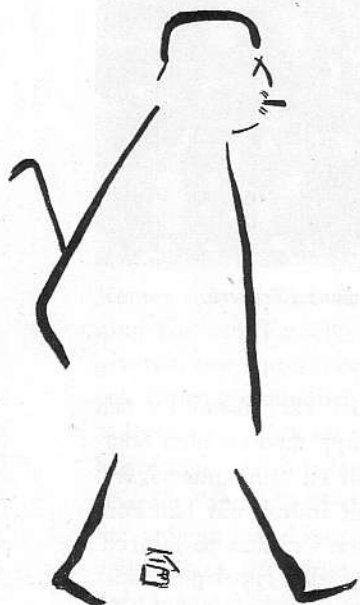

Klass 2, vårterminen 1891 i Falu Högre Allmänna Läroverk.

klasserna, får jag teckna mera summariskt. Det var adjunkten och riksdagsmannen Vahlin, alltid klädd i en smal käpp med en liten botanikspade som doppsko, en sorts seglarmössa och en stinkande cigarr. Den senare stoppade han halvrukt in i ett särskilt fodral, när han kom in i klassrummet. Han tålde ej något stim i klassen i väntan på läraren. "Ni förstår", sade han, "är det någon som är högljudd i riksdagen, så är det ingen som hör på honom. Är det däremot någon som är lågmäld i sitt yttrande, så lyssna alla." Självt var han så till den grad lågmäld i riksdagen, att han aldrig yttrade sig i debatterna. Så sades det i varje fall om honom.

Calle Tengman hade vi i engelska, en allt för snäll lärare, låghalt, stillsam och tydligen nöjd med tillvaron. Tyvärr var hans hjälpsamhet allt för stor. När man skulle läsa upp läxan förestavade han uttal och översättning i förväg. Med läxläsningen blev det därför illa beställt, om man inte var allt för ambitiös förstås. Samma eller liknande egenskap vidlådde även Doktor Meijer. Historieläxorna delades upp av eleverna, så att var och en lärde sig ett visst avsnitt, ty endast den som räckte upp handen fick frågan. Doktor Meijer var dock en mycket intressant och inspirerande lärare, fast ibland litet naiv och lätt påverkad. Han ville gärna komma med egna, för övrigt goda skaldeverk. Meijer hade ofta

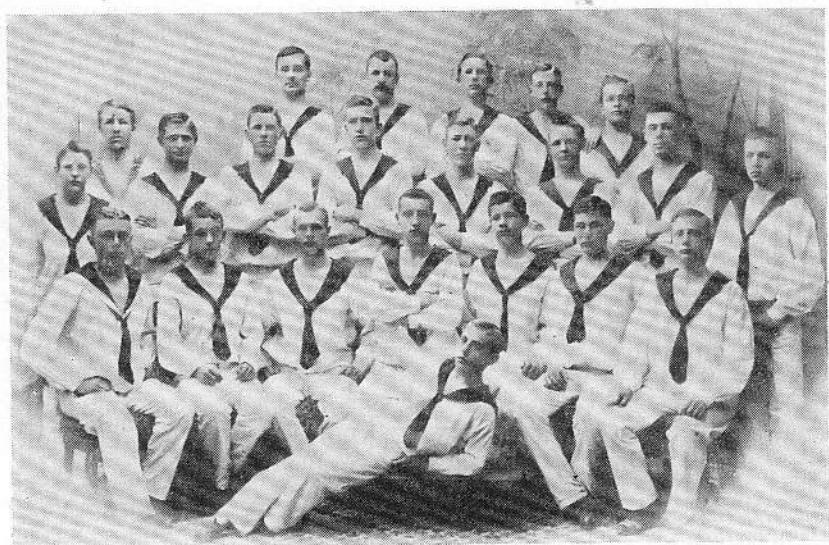
besvär av en gallstensåkomma. När plågorna satte in, måste han lägga sig på ett bord och ta igen sig. Detta utnyttjades, när vi ville ha litet ledigt under historietimmarna eller ville sköta oss själva under en skrivning, då han hade vakten. Det var bara att säga till att: "Det var väldigt vad Doktorn ser blek ut." "Jaså, säger ni det, ja, jag skall kanske lägga mig ett slag." Då var det bara att ordna till ett bord och skaffa fram några lexikon att lägga under huvudet och sen kunde vi sköta oss själva.

Hedersmannen Oskar Skog hade vi sedan i franska. Han fick heta "Böffen", antagligen på grund av hans sätt att uttala det franska ordet boeuf. I fjärde klassen fingo vi adjunkten Lars Virén, även kallad "Tuting", i historia och geografi. Han hade en speciell kärlek för de snyggare gossarna i klassen och satte sig gärna ned bredvid någon av dem. I synnerhet trivdes han att sitta bredvid Martin Hanngren, en pojke som både såg bra ut och var duktig i sina ämnen, inte minst i historia. Han blev ju också med tiden general. Tuting gick alltid utan handskar och vantar och hade därför stora röda händer och dito näsa. Men färgen på näsan hade måhända andra orsaker. Under förhören brukade han stå och gunga med pekpinnen mot näsan och ned mot närmaste bänkpulpet. Företrädesvis framför Nisse Witt, en annan av gullgossarna. Vid ett tillfälle passade denne på att, när Tuting med

pekpinnen mot näsan gungade bakåt, skjuta fram ett lexikon på den plats, där pekpinnen brukade stöta mot pulpeten, med resultat att pekpinnens smälända sköt upp i Tutings näsa. Näsan fick sig en ordentlig uppkörare och blev rödare än vanligt. Men inte bekom det Tuting så mycket, då det var Nisse Witt som var gärningsmannen. Hade det varit jag, som utfört attentatet, hade det nog blivit andra bullar av. Jag hörde alltid till de misstänkta figurerna, fräknig och rödhårig som jag var, utan något fjäsk för lärarna.

Men det var en som verkligen tog sig an mig. Det var "Kapten vid armén med spindelben", d. v. s. Kapten Lagergren i gymnastik. Han var en fin och proper man, trots sitt stora, röda skägg. Hos honom var jag en av gunstlingarna. Så länge han var i tjänst, han blev sedemera tjänstledig på grund av sjukdom, fick jag alltid höra: "Du Manne, du ska bli

Elitgymnasterna värterminen 1896.

Främst liggande: Rickard Frelin. Sittande från vänster: Almqvist, Wahlström, Viman, ledaren Hvasser, Ernst Johansson, Brickman, Lundin. Stående från vänster: Alrik Göthe, Cedervall, Forsling, Manne Pettersson (Briandt), Nilsson-Hiort, Lönnqvist, Mohlin (med mustascherna), Aminoff, Lennart, Verner Göthe, Fritz Johansson, Berg, Grinddal och Linderdahl.

officer." Ja, det är nog ganska troligt att jag också valt den levnadsbanan, om jag kunnat hålla ut i läroverket till studentexamen. Men där-om en annan historia.

I anslutning till de gymnastiska upplevelserna började de första tendenserna till idrottsliga övningar att spira. På planen mellan Arbetar-föreningens hus och Gymnastiksalen spelades fotboll. Bollen sparkades högt i skyn, sen var det att taga lyra och springa med bollen mot målet. Motspelarnas uppgift var att försöka hinna upp honom med bollen, slå den ur händerna på honom, springa i vägen, knuffa och lägga krokben, allt var tillåtet. Det var sålunda "rugby" vi spelade. Vi spelade även med en stor boll, så där en $\frac{3}{4}$ meter i genomsärning, med samma förfarings-sätt som rugby. Således helt enkelt "push-boll". Dessa båda bollspel infördes vid de amerikanska universiteten i slutet av 1800-talet. Vi voro sålunda i hög grad med vår tid.

Under de första höstmånaderna hade vi också militärövningar och mål-skjutning under befäl av officerare från Dalregementet. De fåtaliga ele-verna kunde ju ej bilda några truppförband, varför vi fick gå med långa

stänger emellan oss i marscher och "direktionsförändringar". Övningarna resulterade sedermera i införandet av skoluniform för gymnasiet.

Intresset för gymnastiken gjorde att vi bildade en elittrupp, se föreg. sida, med frivilliga övningar under ledning av en av eleverna, Gabriel Hvasser. Vi hade en mycket strong uppvisning, på vårterminen 1896, med slagäntring i linorna, arm- och balansgång på bom, överslag på plint och förstås grenhopp över häst med påsatta höga kuddar. De låga bänkarna vid gymnastiksalens gavel voro fullsatta, mest av kvinnliga anförvanter och gymnasistflammar. Nedhoppet från hästen var mitt för damerna. Då hände följande. Ivar Aminoff, en av våra djärvaste grenhoppare över häst, kommer flygande över hästen slår ut benen och krasch, där sprack byxorna i sär mitt för flickorna. Vad han än nu hade inunder, fick han plocka ihop vad löst och vidhängande var och försvinna in i omklädningsrummet, åtföljd av de livligaste applåder.

Så började vi idrotta så smått. En 100-metersbana mättes upp på Promenaden från gymnastikhuset mot Missionskyrkan och Nybrogatan. Gabriel Hvasser var den bäste sprintern av oss. Här hade vi på vintern även sparkstöttingtävlingar, när dessa fordon på trämedar kommo i bruk. Vi voro också med och bildade den första skidklubben i Falun. Eldsjälen för "skidlöpningens främjande" var Länsränmästare Högberg. Det blev längdlöpning på 2,5 och 5 km. på åtminstone för mitt vidkommande långa och tunga tjurskidor från Älvdalen. Det blev givetvis inga lysande tider. Backhoppning idkades i Järhlindsberget. Här användes till en början breda lappskidor av tärnamodell. Sedan kom telemarksskidan som bättre lämpad för denna sport. Längre dröjde det innan den långa stålskodda staven kunde utbytas med två stavar. Den långa staven användes t. o. m. i backhoppning. Att detta var farligt fick Alfred Schröder nog samt erfara, då han en dag i ett hopp rände skidstaven genom ena kinden och nätt och jämt klarade ögat. Vid Surbrunn, den gamla hälsobrunnen, idkades sommaridrott. De flesta höllo dock mest på med tyngdlyftning. Vi hade fått ärva en del hantlar o. d. från den avsomnade Falu atletklubb. Några försökte sig på höjd- och stavhopp. Vid våra stavhopp förstodo vi ej annat än, att vi togo staven med över ribban och gjorde nedhoppet "på axel gevär" med staven. Den idrottsklubb, som vi då bildade, var nog den första i Falun.

På tal om idrott och kämpalekar får jag ej förbigå de verkliga fejderna som utkämpades, dels inom skolan, dels mot folkskolepojkar och stadens dåtida ligister. I bergen öster om staden, där Högbo Centralsanatorium nu är förlagt, byggdes befästningar och balustrader av

sten och här utkämpades heta duster mot inkräktarna. I den grupp jag tillhörde hade vi ingått fostbrödralag, blandat blod tillsammans och uppträdde som förebilder av De tre musketörerna, vars namn vi också hade tillägnat oss. Emot oss hade vi pojkarna Göthe och deras anhang av starka och oförfärade individer. Men gällde det krig mot folkskolepojarna, "Kattorna", höllo vi ihop. I Ada Hagbergs nybyggda hus vid Trotskatan fanns en öppen tvättstuga. Där kramades på vintern snöbollar som sedan doppades i vatten och fick frysa till is. Vi hade upplag av dessa isbollar litet varstans på hemliga gömställen och det var en fröjd att höra, när dessa bollar smälde mot väggar och plank. En del ligister hade blyddaggar med ingjutna knappnålar, så det var att hålla sig på vakt. Att inga olyckor inträffade är mer än märkvärdigt.

Förestående ungdomsminnen ge kanske vid handen att jag hörde till de mera avancerade vildhjännorna i skolan. Så var nog inte fallet, fast jag ofta hade skenet emot mig. I varje fall lärde man sig av ungdomens äventyr att icke vara rädd och icke falla i farstun för motgångar och mera invecklade problem. Detta har med säkerhet varit mig till nytta i min sedermera utövade rallaregärning.

Femte klassen och gymnasiet

I skolan var det alltid den femte klassen som var lärarnas skräck och ingav respekt hos de yngre skolpojarna. Vid mitt inträde i läroverket gick det vilda rykten om femteklassisternas bravader och inte minst om de hårda bestraffningar som måste tillgripas. Bl. a. påstods det, att det fanns någonting som hette strykklasse, dit de värsta bråkmakarna förflyttades för erhållande av stut efter bestämd ritual och tidtabell. För mycket eller för litet av det goda skämmer allt. Nu skall skolungdomen skötas med silkesvantar.

Snälla och litet originella lärare lockade ju gärna till skämt och drift. Vi fingo i femman en av dessa allt för snälla lärare, adjunkten Karl Karlsson Siljestränd, sålunda själv av dalasläkt, så det blev kanske för mycket papperstussar o. d. respektlöst skämt. Så en dag, när Siljestränd skulle börja sin lektion, voro alla kritbitarna nedblötta och oanvändbara. Nu tyckte vår lärare att måttet var rågat. Han lämnade skolrummet och vi undrade mycket, vad det skulle bli. Så ljud den stora triangeln, som vaktmästare Carlsson hade att sköta. Den brukade ange signalen till ett välkommet skollov eller till en "utmarsch", som det hette, då vi med Rickard Frelin som trumslagare i tåten fingo ge oss ut till friluftsliv

och hårdande lekar. Triangeln manade nu till samling för hela skolan i bönsalen, som läroverkets aula då kallades. Vi tågade upp för de breda trapporna och intogo våra platser. Så kommer vår lille allvarstygde rektor Dahlbäck. Han började med bister min tala om vad sig i läroverket tilldragit haver. Han begärde nu att vår ordningsman, Erik Westlund, eller någon annan i klassen, skulle tala om vem, som hade blött kritbitarna. Ordningssmannen teg, så ock alla de andra, även gärningsmannen. Vi voro nu mera solidariska än i de lägre klasserna, där skvaller esomoftast förekom. Då kom rektorn med en hotfull, men ganska listig begäran till den stackars ordningssmannen: "Jag vet nog hur jag skall få ordning i den där klassen. Peka nu ut den största lymmeln du har bland kamraterna." Det var ej så roligt för den olycklige klassrepresentanten. Hela skolan satt i spänning och jag vet ej hur många gånger Erik Westlund granskade mig och mina 16 kamrater. Nog var jag oskyldig till både kritbitarna och annat som försiggick i vår klass, men det blev i alla fall jag som till sist blev utpekad. Jag kallades upp att framträda på den stora gången mellan bänkarna. Efter en offentlig, muntlig avbasning av rektorn, blev jag som varande den största lymmeln i klassen, utnämnd till klassens ordningsman. Ja, rektorn visste nog vad han gjorde, för sen blev det också ordning i femman. Inga klagomål hördes mera från den klassens lärare.

Men utnämningen hade sina konsekvenser. Efter uppflyttningen till "sjätte nedre", var det jag som först blev fast för "Niklas" (Sundberg) i fysik. Vid vårt första möte med honom, ville han ha reda på vem som var ordningsman. Ja, det var jag det. Efter presentation av klassen börjades ett omedelbart förhör med mig i allmän fysik. Mina svar kunde ju ej bli så lysande, överrumplad som jag blev och utan någon som helst kännedom om fysikens lagar. Niklas' inställning till mig blev därefter. Varenda fysiklektion plågade han mig mer än halva timmen, minst av allt med något läxförhör. Mitt betyg fick jag genast. "Du är så dum, så du ska få D i betyg, men om du läser riktigt flitigt, så kanske du kan få ett C." Ja det var ju föga uppmuntrande, men jag tog tjuren vid hornen, läste och läste och kunde mina läxor. För att vara riktigt säker gick jag

Vaktmästare Carlsson

upp kl. 6 på morgnarna före en fysiklektion för att repetera. I den tidens stora hushåll hade även min mor både husa och köksa till hjälp. Husan var liten, puckelryggig och föga attraktiv. Köksan var en stor kvinna med svällande behag, härstammande från Söder i Stockholm. Medelålders, mogna kvinnor verka ju ofta tilldragande på pubertetsynglingar. Förmodligen hade hon spårat något ditåt från min sida. Jag hade en gång bett husan väcka mig litet tidigare än vanligt för repetition av fysikläxan, men i stället kom den svarta, fullbarmade damen upp på mitt rum, satte sig på sängkanten och där stannade hon. Lyckligtvis var jag stark både till själ och kropp och fick så småningom i väg nymfen utför trapporna. Jag klarade mig sålunda tack vare Nicklas' medverkan som en moralens väktare.

I gymnasiet finga vi "Gubben", lektor Theorin, mycket orginell, men en bra lärare. Han satt under kemilektionerna alltid med ryggen mot klassen och vänd mot fönstret åt skolgården. Honom råkade jag också ut för på ett för mig oförskyllt sätt. von R. som bodde i falustadens första stationshus, vilket flyttats till Kristinegatan alldeles intill läroverket, hade en dag tagit med sig en mindre spruta, en sorts lavemangspruta, till kemisalen. Sprutan var givetvis fylld med vatten. Jag var kallad fram till svarta tavlan och hade fått i uppgift att skriva upp en del formler och utveckla desamma. När jag hade fått tavlan fullskriven med mer eller mindre lyckat resultat, kom en vattenstråle från den adliga sprutan och alla formlerna upplöstes i en blandning med H_2O , sålunda oläslig och olöslig min uppgift. Gubben vänder sig om och ur hans svarta skägg kommer det: "Va, står han och spottar på tavlan?" Min förklaring, att så mycket spott, som här kommit på tavlan, kan jag inte med bästa vilja åstadkomma, godtogs icke. Jag fick sitta ner. Mer blev det ej. Men om en stund behövde jag företa mig något utomhus och kom med det vanliga: "Be å få gå ut." "Ja", kom svaret, "ut, gå ut å kom inte igen". Då kemitimmen var den sista skoltimmen för dagen gick jag förstås hem. Sedan hörde jag att pojarna varit nog hjärtlösa att vid utgåendet från kemisalen låsa igen densamma. Nyckeln satt nämligen på utsidan av dörren. Gubben fick sitta där till långt fram på kvällen, tills "Vaktis" på sin kvällsrond upptäckte förhållandet och gav fången fri.

En annan gång skulle jag tentera i botanik hemma i Gubbens bostad. Han bodde hos "Knarpa", en känd inackorderingstant som residerade i hörnhuset vid Mariegatan, intill Kopparbergs kyrka och folkskollärarynnesseminariet. Jag knackade på dörren. Gubben ropade: "Stig in." Jag öppnade och famlade in i det mest egyptiska mörker. Fick anvisning på en stol intill dörren och så började det svarta förhöret, utan den minsta möjlighet att kunna glutta i boken. Vår lektor var ju känd för sin stora skygghet i mötet med allt kvinnligt kön. Flickorna från seminariet kunde han dock ej undgå att möta. Seminaristerna kände till hans svaghet och voro nog elaka att vid mötet med honom ta upp hela gatan. Gubben klev då ner i närmaste dike och stannade där med ryggen mot flickorna, tills dessa passerat. Han blev även av omständigheterna tvingad att förhåra de första kvinnliga studentprivatisterna i botanik och naturlära, som ämnena då hette. Vid dessa tentamina i biologisalen satt han alltid bakom den svarta tavlan, som här stod på ett staffli. Hans frågor kommo mycket artiga och smått undfallande, såsom: "Kan fröken möjligen vara vänlig och säga mig" etc.¹

Min matematik i läroverket blev för mig av avgörande betydelse för mina fortsatta studier och på ett ganska egendomligt sätt. Jag hade dragits med underbetyg i ämnet ända upp i gymnasiet. Vårterminen 1896 fingo vi en vikarie i matematik, som hette Clementz. Han skapade en helt annan syn på ämnet, än vi förr varit vana vid. Matematiken tog hela mitt intresse. Man må kalla det en lidnersk knäpp, men nog var det denne lärares förtjänst att matematiken blev mitt huvudämne. På höstterminen samma år fingo vi en annan vikarie, en gotlänning med bockskägg, varför han också kallades för "Fårbogen". Hans rätta namn är gömt i glömska. Men bättre minns jag, att jag vid slutskrivningarna var den ende som löst alla talen. Detta var ju oväntat för vår lärare varför jag beskyldes för att ha fuskat. Det var redan då bestämt att jag skulle lämna denna för mig föga lyckosamma skolmiljö, varför jag fräckt kunde svara: "Jag undrar vem som kunnat hjälpa mig, då jag är den ende som löst alla talen, inte har då lektorn hjälpt mig." För skam skull måste han i varje fall utöka sin välvilja med att ge mig betyget B, eftersom jag skulle sluta.

Innan jag avslutar denna kanske allt för långa minneskavalkad från

¹ Enligt på Kungl. Biblioteket genomgångna gamla årsredogörelser var den första studentskan i Falun, Karin Petrini, som år 1880 tog studenten tillsammans med sin två år yngre broder Henrik, vår lektor. Bland de första studentskorna i Falun må även nämnas: Anna Sieurin år 1887, Signe Berg år 1896 och Jane von Koch år 1898.

min ungdoms stad och skola, måste jag berätta om mitt sista äventyr som skolpojke. Vid auktionskammartomten invid ån var ett område upplåtet för cirkus och allehanda tivolinöjen. Under min sista termin vid skolan hade en skjutbana slagit upp sitt tält på denna plats. Skjutbanan betjänades av två flickor i den farliga 20—25-årsåldern, därtill ganska söta. Skolpojkena hängde där varje kväll i stora klungor och satsade sina sista slantar på skjutserier. Måltavlorna voro mekaniska och utlöste trumvirvlar och allehanda rörelser, när någon råkade skjuta prick. Jag kommer väl ihåg en av flickorna. Hon hette Anna Persson, "en rosig och blåögd, behörig person", som jag numera sjunger i en av mina visor. Våra unga hjärtan klappade för henne, men vi hade föga utsikter till något närmande, då hon valt en av stadens atleter till vän och beskyddare. Petrus Forsling, min speciella vän från de sista skolåren, och jag funno då på att bjuda föremålet för vår ömma låga på punsch. Förslaget accepterades och det gjordes upp, att vi skulle smyga oss in bakom skottavlorna och sätta igång en av trumslagarna som signal till att dryckeslaget kunde börja. Jag bad min far om pengar till en fingerad skolbok och Petrus inköpte en halva punsch på "utskänkingen". Vi smeto sedan in genom tältets baksida och satte igång trumslagarna. Vår Anna kom, som överenskommet var, och så tömdes punschpavan tillsammans på en av packlårarna. Banan hade som vanligt många kunder, så att chefen själv måste hjälpa till. När vår flicka dröjde och vi på skoj satte igång alla de mekaniska figurerna kom "frun", d. v. s. chefen, utrusande till oss. Vi hittade inte utgången, utan satte fart rakt ut genom tältduken och så var den kärlekssagan slut. Vi vågade oss aldrig mera ned till skjutbanan och gingo sedan i ständig skräck för fästmannen, atleten.

Min sista kontrovers med skolan inträffade i anslutning till kyrk-tvånget. Vi voro ålagda att varje söndag gå i Kristine kyrka och där intaga våra av rektor anvisade platser. Sjätte övre hade i alla tider haft förmånen att sitta längst bak i hörnet mot Svärdsjögatan. Här kunde man ägna sig åt all sorts förströelseläsning, helst av litet vågad karaktär. När Rektor Dahlbäck höstterminen 1896, som var min sista termin i läroverket, hade placerat ut alla sina elever blev första bänken tom. Denna bänk gränsade till stora mittgången, mitt för predikstolen, som enligt en turisthandbok "uppbars av en ängel i naturlig storlek". Där tyckte "Pucken" att vi, långa räklar, skulle sitta tillsammans med småpojken och inte i skymundan, som i alla tider varit fallet. När söndagen kom, vägrade vi alla att sitta där. Ordningssmannen, jag vill inte nämna

hans namn, satte sig dock ensam på den angivna platsen. Han var därtill den längste av oss, varför vår ohörsamhet också blev allt för märkbar. Resultatet blev att vi alla fingo anmärkning. Söndagen därpå var min skolmössa totalt försvunnen, när jag skulle iväg till kyrkan. Man kunde ej då som nu gå barhuvad. Hela huset mobiliserades för att leta. Till sist hittades mössan bakom en ottoman och sedan blev det språngmarsch till kyrkotemplet. När jag kom fram hade gudstjänsten redan börjat, varför jag diskret satte mig bland menigheten i de bakre bänkarna för att inte störa med att gå fram genom hela kyrkan till vår plats framme vid koret. Efter gudstjänstens slut gick jag fram och anmälde förhållandet för ordningsmannen. Här klickade det annars goda kamratskapet. Ordningsmannens rättskänsla, eller vad det nu var, krävde att han skulle anmäla mig. Så fick jag en ny anmärkning för "felparkering". Hemkommen till min annars sansade far, blev denne blixst förb-d, om jag så får uttrycka mig. Han tog anmärkningsboken och gick direkt till Rektor Dahlbäcks bostad. Träffade honom och berättade hur saken låg till och sa som så "att den här anmärkningen är obefogad och jag vägrar att skriva under den". "Jaså", sa rektorn, "då skriver jag dit en anmärkning till då." Med andra ord, min far skulle få anmärkning för att han ej ville tolerera en orättvis behandling. Hans svar kom renhårigt och klart med den enda riktiga lösningen: "Ja då tar jag min son från skolan. Jag är övertygad om, att det finns andra utvägar att klara sig här i livet."

Detta var således höstterminen 1896. Den efterföljande vårterminen var Falu högre Allmänna Läroverk befriad från min besvärliga person. Att jag hade det besvärligt i läroverket berodde nog mest på mig själv. Falu skola gav mig dock en god, fast svåränammad grund att bygga vidare på i livet, men därjämte rika och glada ungdomsminnen varom denna epistel bär vittne.

Friheten från skolan förskaffade mig tillfälle att under de följande vintermånaderna idka min kära skidsport, utan några som helst hämningar. Detta gjorde att jag som 18-åring, och en bland de yngsta, kunde deltaga i en av de längsta distanstävlingar på skidor som avhållits i Sverige. Det var den "nationella distanslöpningen på skidor Falun—Gefle", den 20 februari 1897, 10 mil, och som jag även fullföljde trots snöbrist och en massa plusgrader. Vi startade kl. 4 på morgonen och kom jag jämte en annan falupojke fram efter midnatt. En för mig synnerligen värdefull silverbägare jämte bronsmedalj blev belöningen.

Den undslupna vårterminen gav mig även möjlighet att hos Rektor Hamnqvist på Bergsskolan ytterligare förkovra mig i matematik med

$$(a + b)^n$$

Den här historien handlar inte om "Rylle" eller någon annan av vår barndoms odödliga hjältar på matematikens bataljfält i Falu läroverk. Den handlar om den arabiske matematikern Omar Khayyam — uppfinnaren av det monstruösa matematiska teorem, som fått tjäna som rubrik till denna berättelse — vilken glömde att patentera sin metod med påföljd att skolpojkar i alla tider och skolflickor på senare tider utan särskild licens av lärare kunnat matchas vid svarta tavlan med att rutinmässigt hålla reda på alla de termer och dessas koefficienter, som kunna erhållas vid serieutvecklingen. Historien handlar inte heller om matematik i egentlig mening, varför den med fördel kan läsas och begrundas även av "greker" d. v. s. personer, som på grund av felaktig metodik på lågstadiet fått för sig att de sakna matematisk begåvning. Historien handlar om de konsekvenser en på skolpojkssadiet ur rent praktiska synpunkter obegriplig matematisk sats kan föra med sig beträffande bl. a. politisk åskådning, yrkesval m. m. Det är helt enkelt en historia om slumpens lagar, de reglor, som i mångt och mycket avgöra individens öden och äventyr.

Titta nogare på rubriken, ty det är med sannolikhet mycket mycket länge sedan du sist skådade dessa bokstäver sammanställda som ovan. Det var nämligen på den tiden, då vi tillsammans sleto byxbaken på bänkarna i Falu läroverk och sedan dess har det runnit oherrans myttje vatten under Falubron. Skrivaren kan ännu höra röstläget på "Rylle",

resultat, att jag utan svårighet klarade inträdesprövningen till Chalmers tekniska institut, numera Chalmerska Högskolan. Att vara falupojke hade ävenledes en viss betydelse. När de matematiska skrivningarna klarats blev jag av den för Dalarna och Falun mycket intresserade lektorn sedermera professor Söderblom, i muntan tillfrågad: "Va ä herrn ifrån?" Mitt svar blev förstås: "Jag är från Falun." "Ja, då ä herrn godkänd." Några andra frågor blev det ej.

Sålunda begav det sig, att jag inte blev officer utan järnvägsbyggare med en äventyrlig, men glad och uppfriskande rallarbana bakom mig.

då han på sitt oefterhärmliga sätt bemödade sig att lära oss utveckla teoremet. Det var för resten på första timmen efter morgonbönen — på måndagarna till på köpet — som man plågades vid svarta tavlan av "Rylle", som kommenderade en att exempelvis på rak arm utan att tänka — "Rylle" hade mera förtroende för rutin än tänkande — skriva den femtiotredje termen i ovanstående teorem, eller vilket icke gjorde saken lättare utan snarare svårare koeficienten för den åttonde termen från slutet eller för den näst sista termen eller

för den $(n+1)$ termen o. s. v. i all oändlighet. Det var det där med $(n-1)$ $(n-2)$ $(n-3)$... etc. hur länge som helst, om du minns.

Binomialteoremet utropar du. Rätt gissat! Sätt dig i en bekväm fåtölj så skall du få höra vilket spektakel detta teorem kan ställa till med. Skrivaren utmanade oförsiktigt nog Ödet en gång i en debatt i Dala Gymnasistföreningen genom att uttala sin oförgräpliga mening, att det måste vara något fel på samhället i vars skolor vi pojkar plågades med något så uridiotiskt som biomialteoremet, vilket man under inga som helst omständigheter kunde ha vare sig någon glädje eller praktisk nytta av i livet. Har du haft det? Vi lärde ju inte för skolan utan för livet som det så vackert hette.

Om i ovanstående sats a sättes $=b=\frac{1}{2}$, så att summan av $(a+b)=1$, så inser man ju alldeles av sig självt att summan av alla termerna blir $+1$ eftersom 1 upphöjt till ett helt positivt tal alltid är lika med 1. Varför då först mödosamt utveckla alla termerna och sedan summera dem för att komma till detta banala slutresultat? "Rylle" bara sköt upp axlarna, drog ner mungiporna, såg pillermarisk ut och svarade, att det fanns så mycket här i världen, som mera studerade karlar än han inte kunde förklara för obegåvade och ohyfsade skolpojkar.

Culbertssons budgivning i bridge var inte uppfunnen på denna tid och om "Rylle" mot all förmodan spelade bridge och vira tillsammans med rektor Sundberg och andra kollegor, så var det nog icke med hjälp av sannolikhetskalkyl och matematiskt väl avvägd budgivning, något som binomialteoremet lämpar sig synnerligen väl för. Vi skolpojkar voro strängeligen förbjudna att ägna oss åt kortspel. "Allt spel om penningar vare lärjunge förbjudet" stod det i skolstadgan, vilken av rektor Sund-

berg högt förelästes vid skolårets solenna öppnande vid varje hösttermins början på bönsalen, så att vi skulle veta vad vi hade att rätta och packa oss efter.

Det är icke skrivarens avsikt att genom någon slags eftertærrationalisering lasta "Rylle" för, att han sannolikt inte kände teoremets egentliga innebörd, då ju inte ens dess arabiske uppfinnare lär ha begripit vad, som låg i satsen. Men Omar Khayyam var en inbiten materialist, som trodde på förnufts uppgift i verklighetens värld och på att världen skulle kunna reformeras, så att den kom "närmare hjärtats längtan". Det är möjligt att han endast sysslade med det som rent tidsfördriv i likhet med Leonardo från Pisa, som roade sig med Fibonacciserierna, vilka vi pojkar också — Gud hjälpe oss — plågades med till omväxling med binomialteomet under skepnaden av "gyllene snittet" och djävulskt utstuderade fallgropar i algebraiska problem, som byggde på Leonardos tidsfördriv.

Nåväl, skrivaren kom i alla fall till den uppfattningen, att det måste vara något galet med själva samhället och på stora torgets kullerstenar — de ligga fortfarande kvar — samlades varje 1 maj massor av folk under röda dukar och avtågade sjungande "Upp till kamp mot kvalen". När skrivaren stod på trottoarkanten på Falugatan och tittade på demonstranterna för ett samhälle som skulle komma "närmare hjärtats längtan", som Omar Khayyam så poetiskt uttryckte sig, kunde han inte undgå att känna sig befryndad med dessa människor, som i likhet med honom kommit till samma uppfattning beträffande samhället — visserligen på grund av helt andra orsaker som det snart skulle visa sig. Det där med "kamp emot kvalen" tilltalade honom alldeles särskilt med tanke på "Rylles" undervisningsmetoder. De arbetare, som han kom i kontakt med, visade sig emellertid ganska ointresserade för binomialteomet och trodde att felet låg på närmare håll, ehuru en gammal finurlig arbetare vid Syrfabriken i Falun mera i förbigående höll med om, att det nog låte sig tänkas, att det kapitalistiska "tjyvsamhället" även i storskolan utvecklade sina för ungdomen fördärvbringande lärosatser. Man blev emellertid

Rektor Sundberg

överens om, att bara det socialistiska samhället väl kom till stånd, så skulle nog skolpojarna kunna påräkna viss lättnad i kvallektionerna såvitt anginge den där ohängde araben, vad han nu hette.

Genom denna kontakt med arbetarrörelsen väcktes skrivarens intresse för de aktuella samhällsspörsmålen mycket tidigt. Han beslöt sig för att utvärdera ytterligare några år i skolan för att sedan bli i tillfälle att i Uppsala inhämta det nationalekonomiska vetande, vilket han ansåg var av större praktisk nytta för en revolutionär än matematiken. Sagt och gjort. En dag avreste han på tredjeklassbiljett från Falun till Uppsala med studentbetyget på fickan och började omedelbart och energiskt taga itu med nationalekonomin. Det var bråttom, ja mycket brådskanie, ty Z och Ture Nerman m. fl. slog redan morgonens revelj på revolutionens larmtrummor. Binomialteoremet sjönk snabbt i glömskans hav och skulle aldrig mer besvärat om han icke en vacker dag ännu en gång hade ställts öga mot öga med det förtretliga teoremet. Det var i den första föreläsningen i teoretisk statistik och sannolikhetskalkyl, en propädeutisk kurs, som den barske professorn hade anordnat med sin docent i ämnet som föreläsare.

Nu blev det sju etter värre med permutationer, kombinationer, dispersioner, moment kring nollpunkten och så förstas binomialteoremet, ur vilken fördömda sats nästan allting stod att härleda, bara man förstod sig på att handskas med det på rätt sätt. Nemesis hade vakat. Skrivaren blev så grundligt besegrad av matematiken och så fascinerad av Omar Khayyams metod för utvecklingen av binomet $(a+b)^n$ att han helt gav sig sannolikhetskalkylen i våld, och blev statistiker till yrket, vilket han aldrig haft anledning att ångra.

Omar.

Bland de största kassikerna från min skoltid i Falun på 1880-talet stiger fram minnesbilden av Lektor Ehrenfried Billengren, "Billon" gemenskapligen kallad. Minnesbilden av honom hänför sig icke allenast till skolan utan även till sällskapslivet i Falun, där han var en flitig medspelare. Historierna om honom äro ju otaliga. Han var lärare på gymnasiet i historia och i latin. Om jag icke misstager mig hade han ursprungligen undervisat i modersmålet och i svensk uppsatsskrivning, vilket han emellertid fick upphöra med efter, såsom jag tror, ingripande av läro-

Den
slitstarke
"BILLON"

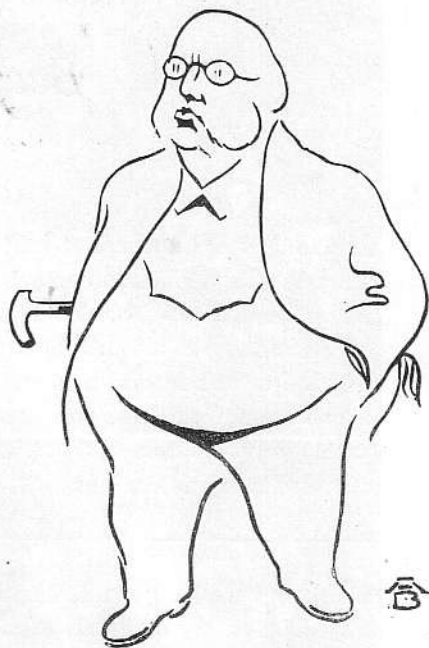
★

Nya historier berättade

av

ERNST TREFFENBERG

★

verkets kraftfulle rektor C. J. Dahlbäck, författaren till boken om Socrates. Rektorn var ju en synnerligen god stilist, som ju icke kunde annat än reagera mot kollegan Billengrens ofta minst sagt egendomliga sätt att behandla modersmålet. Jag syftar härvid icke på hans egendomliga deklamatoriska tungomål, en högst egenartad småländsk dialekt, som framfördes med anspråksfull ljudstyrka. Utan jag syftar på hans formgivning, hans tal- och skrivstil som i sin stelhet och högtidlighet icke var lycklig. Härtill kom att när han någon gång ville använda en mindre högtidlig svenska det gärna visade sig att han fått gängse uttryck om bakfoten; eller för att använda hans eget uttryckssätt: fått bakfoten om uttrycket. Hur ofta har jag inte hört honom i klassen reagera mot ett oriktigt svar med orden: "Nej, det där har du fått bakfoten om." Och man skall inte tro att han härmed avsåg att turnera en vardaglig fras på ett kvickt och lustigt sätt. Härtill voro hos honom dylika förvanskningar av allmänt gängse uttryck alltför vanliga. När man berättar historier om Lektor Billengren, så spelar ju det mer eller mindre lyckade härmandet av hans originella småländska dialekt en synnerligen viktig roll. Därför kan det ju tyvärr inte undgås att Billengrens-historier återgivna i tryck förlora väsentligt av liv och färg. Karakteristiskt för honom var

Sedan sist

Föreningen har under året haft 3 sammankomster. Årsmöte hölls den 12 mars på Byggnadsföreningens Restaurant. Efter sedvanliga förhandlingar intogs supé, bestående nästan uteslutande av Falu-produkter. Vi inmundigade sålunda bl. a. Falu Rutbröd, falukorv, Falu ättika, utspädd och i samband med stekt strömming, Falu-brännvin, en dryck, som många förklarade sig dricka för första och sista gången och så avslutade vi det hela med Amjakaffe. Professor Henrik Munktell höll ett mycket uppskattat kåseri.

också att han aldrig svalde några ord, utan uttalade allting långsamt och högtidligt på sitt oefterhärmliga sätt och under livlig grimasering. Och nu skall jag försöka att berätta en historia om Billengren, hämtad icke från skollivet utan från det faluensiska sällskapslivet.

Jag nödgas förutskicka att den gode lektorn permanent led utav en fruktansvärd fotsvett. På en stor bjudning hos Regementsintendenten Falhem i Falun nalkades Lektor Billengren förtroligt värdinnan fru Simplicia Falhem och frågade i intimt obligerande ton: "Säg mig goda fru Falhem, luktar det starkt om mig i kväll?" "Ja rysligt", svarade fru Falhem. "Då går jag hem och hoppar direkt i tvättfatet", sade Billengren. Värdinnan hade fått bakfoten om lektorns fråga. Hon hade trott att lektorns fråga gällde punschdoften som ångade ur lektorns svalg — han var ju inte någon kostföraktare. Och härmed är historien slut, ty veterligen gjorde inte den ståtliga fru Falhem något försök att förklara bort missförståndet: i varje fall har historien gått till eftervärlden i här återgivet skick.

Men det var inte bara skolan och sällskapslivet, som utgjorde valplatser för Billengrens verksamhet i samhället. Han var också kommunalpamp. Och jag glömmer aldrig det oefterhärmliga tonfall varmed han vid ett celebert tillfälle i Mora i början av detta århundrade presenterade sig för några tillstådeskomna notabiliteter: "Lektor Billengren, stadsfulmäktiges ordförande."

*Årssamman-
trädet 1953*

*Förhand-
lingar*

Supén

Supén

*"Gullan" i sitt esse,
flankerad av Vange
och Langseth.*

Den 3 oktober samlades vi till höstfest med damer på Hotell Malmen. Anslutningen var mycket god och bland deltagarna var också läroverkets rektor, Erik Sandberg, som tycks trivas gott i vår krets.

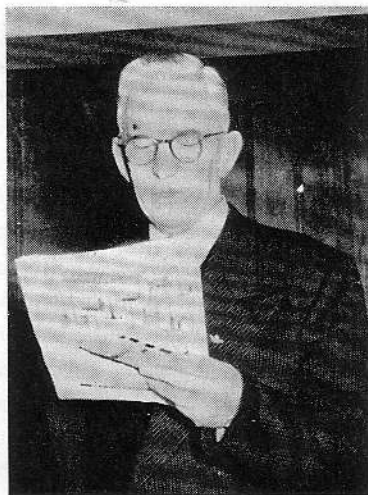
Och sist i raden av festligheter i föreningens regi kom så den kanske exklusivaste av dem alla, surströmmingsträffen den 3 november på Tennstopet. Den samlar alltid sin givna skara, men denna gång hade den tidigare så förkrossande manliga majoriteten minskats genom att flera modiga kvinnspersoner vågat sig dit.

Medlemsantalet har under året sjunkit från 553 till 551, en avgång av medlemmar, som är avsevärt större än siffrorna utvisar, beroende på att nyrekryteringen varit god. Vid ingången av sista kvartalet 1953 hade närmare 180 medlemmar ännu icke betalat sin medlemsavgift, varför styrelsen beslöt att i en sista ultimativ skrivelse uppmana de Gamla Falukamrater, som alltjämt ville stå kvar i föreningen, att snarast och före ett fixerat datum insända resterande avgift. På denna anmaning fick skattmästaren in en betydande mängd guld, men en del tredskande medlemmar måste tyvärr strykas, närmare bestämt 18 — de mest skuldbelastade — medan ett tjugotal gavs tillfälle att visa bot och bättring under innevarande år. Styrelsen kan inte underlåta att ge uttryck för en viss olust inför denna tröghet att göra rätt för sig hos en del av föreningens medlemmar.

Föreningen har under året uppvaktat en del medlemmar, speciellt då ordföranden, Gustaf Fredenholm, som på själva pingstaftonen fyllde 60 år. Han hyllades med tal och blommor samt enligt egen önskan med några konsertskivor. Från läroverket hade rektor Sandberg sänt en prisbelönt akvarell, utförd av några elever, och försedd med

GIGGEN

Om Gustaf Fredenholm, som vid våra sammankomster bl. a. plägar underhålla oss med roliga historier, må här för en gångs skull återgivas en historia, berättad om aftonen på Stallmästargården av byrådirektören Sven Gerndt från Mora.

Det var kanske 1912 eller 1913 — i varje fall något av åren strax före första världskriget.

Stationsinspektoren Axel Adlof Hjalmar Hultstrand var chef för Falun, 1:a klass, numera Falun C. Han var en hedersman, som bar putsat helskägg och höll respekten uppe. Hans vedernamn — ty givetvis måste han ha ett sådant — var Nikodemus, därför att han alltid bekräftade sitt tal med värdiga nickningar.

Band sina medhjälpare räknade han stki Gustaf Fredenholm, som

påskriften: "Till Gustaf Fredenholm den 23/5 1953 från Högre Allmänna Läroverket i Falun. En hyllning till läroverkets outtröttlige vän och gynnare. Erik Sandberg."

I likhet med tidigare år har till vardera Idrotts- och Skytteföreningarna vid läroverket överlämnats kr. 100: — samt till elev vid läroverket avkastningen av K. A. Lindströms Donationsfond kr. 285: —.

Föreningens hedersplakett har under året tilldelats sjukhuschefen Nils Sahlström, Piteå, kammarrättsrådet Einar Sivert, rektor Severin Solders, direktör Gösta (Göken) Westling, kapten Casimir Hallberg, samtliga Stockholm, lektor Manne Langseth, Södertälje, samt sekreteraren, fru Gullan Högberg, Stockholm. Vidare har tandläkare Carl Svärdröm, Stockholm, under högtidliga former tilldelats ett plakettetui, enär han vid surströmmingsträffen energiskt bestred, att han, då han tilldelades den förnämliga utmärkelsen, också fick en ask att ha den i.

Styrelsen har under året hållit 4 sammanträden förutom otaliga telefonkontakter. Beträffande föreningens ekonomi hänvisas till skattmästarens redogörelse.

Sekreteraren.

hade tagit realexamen och alltså var en yngling med vissa framtidsmöjligheter. Han hade f. ö. redan nått andra trappsteget — "stki" betyder "stationskarl i innertjänst", bromsarestadiet var redan passerat. Han kallades "Giggen" därför att hans far var vagnmakare.

Föreståndaren för biljettexpeditionen hette Selim Wilhelm Meurling, numera pensionerad som stins i Rättvik. Han var — och är — en glad garcon med förkärlek för roliga historier.

Det begav sig en dag, att stins Hultstrand gjorde tågklarartjänst vid tågknuten på förmiddagen — det hörde till på den tiden för 1:a klass stinsar.

Då kom han in på expeditionen och sa:

— Det står en person därute på plattformen som säger nånting på utrikiska. Fredenholm får gå ut och ta redan på vad det är han vill!

Giggen gick ut...

Här få vi skjuta in en annan historia.

När stationsskrivare Meurling hade hört en anekdot, som han uppskattade, odlade han den i veckotal, tills han kom på en ny och ännu bättre. Just vid detta tillfälle hade han umgåtts med den icke okända historien om hamnsjåaren, som något härsken slog sig ner på ett ölkafé en måndagsmorgon och fick vänta en bra stund, innan ölsubban uppenbarade sig, lika sur och måndagshärsken. "Nå, va ska busen ha?" sa hon. "Kyss mej i ass-et å en halv öl!" sa han.

Denna något drastiska slutreplik hade funnit resonans hos Meurling, och han citerade den gärna som avrundning på vad han sa inom och utom tjänsten — gentemot kollegerna, förstås, inte mot den ärade kundkretsen och ännu mindre så att chefen hörde det. En 1:a klass stins stod så att säga på piedestal i både detta och andra avseenden. Men personalen i övrigt var som sagt väl inpyrd.

Nå, Giggen gick alltså ut på plattformen. Där fann han en fransktalande herre, som ville ha någon upplysning om tågtider och resvägar. Det fick han, varpå Giggen återvände efter väl förrättat värv.

Mitt på golvet på tågexpeditionen stod stins kvar, iklädd mössa och kappa och signalflagga — han hade visligen velat vänta tills allt var klart.

— Nå, sa han till den återvände, vad sa han för nånting?

— Åh, sa Giggen rappt och raskt, han sa je suis un petit garçon suédois je suis blond tu est une petite fille française tu est brune nous sommes amis kyss mej i ass-e o en halv öl!

I stinsens öron lät alltsammans lika utrikiskt, men alla de övriga åhörarna uppfattade förstås den välbekanta slutklämmen. De visste inte

POMPEN

Det var skrivning i matematik på bönsalen. På podiet satt som vanligt två lärare och vaktade för att förhindra icke tillåtna kommunikationer mellan skribenterna. Den ene av dem var Johan August Alin, "Pompen", bland gamla skolpojkar vida beryktad än i dag för skicklig replikkonst, stor vänlighet samt invecklade och besvärliga s. k. parentestal på lågstadiet.

Min klasskamrat Johansson från G—s var ivrigt sysselsatt med att upptaga förbindelse med närmast sittande skribent för att erfara rätt svar på lösningen av en andragradsekvation. Pompen sitter och fördjupar sig i Svenska Dagbladet, som han håller uppslaget framför sig, vilket ingiver bemälda Johansson en viss trygghetskänsla i hans otillåtna förehavanden.

Plötsligt störs den fridfulla tystnaden på bönsalen av Pompens milda stämma: J o h a n s s o n !

Johansson är emellertid så ivrigt upptagen av sina förehavanden, att han icke observerar att det är fara å färde. Pompen avvaktar utvecklingen några ögonblick, tuggar ivrigare på den obligatoriska tobaksbussen, medan en lätt rodnad börjar färga hans kinder och panna. Och så ljuder på nytt hans milda stämma — långsamt och förmanande:

— Johansson, det är någon mer än Gud, som ser Johansson nu!

Ordningen är återställd, tystnaden lägrar sig på nytt över onda och goda och Pompen återgår till tidningsläsandet.

till sig för skratt — gamle stationsskrivare Mossberg kastade sig framstupa över pulpeten och frustade obehärskat.

— Åja, sa stins, du ska inte skratta, du Mossberg, åt dom som är unga och har fått lära sej nånting, du kan minnsann ingenting själv!

Anm. Franskan här ovan återfinnes, som kanske är bekant, i första stycket av Edstrand och Gullbergs elementarbok. *Red.*

Skattmästarens berättelse

Utdrag ur Föreningen Gamla Falukamraters räkenskaper

1/1 1953—31/12 1953

Balansräkning

per den 1/1 1953

Tillgångar:

Kontant	39:10
Postgiro	290:29
Värdepapper:	
Fagersta Bruks 3½ % obl. 1947 nom. 1.000:—	
Silas 4 % förlagsbevis 1946 „ 5.000:—	
AB Marabous 4 % „ 1947 „ 4.000:—	
AB Max Sieverts	
4 % „ 1947 „ 1.000:—	11.000:—
Banktillgodohavande	3.916:38
Sångböcker	1:— 15.246:77

Skulder:

Ständiga medlemmars fond	2.200:—
Hj. Grönblads Donationsfond	3.218:06
K. A. Lindströms „	5.329:69
Stipendiefonden	1.225:87
Donationer för vissa ändamål	450:50
Insamlingen till Rektorsexpeditionen	343:—
I förskott erlagda årsavgifter	20:—
Disponibelt kapital	2.459:65 15.246:77

Inkomst- och utgiftsräkning

1/1 1953—31/12 1953

Inkomster:

Årsavgifter	3.994:07
„ förskott	20:—
Räntor	247:79

K. A. Lindströms Donationsfond	191:87	
Hj. Grönblads ,, 	86:88	
Försålda sångböcker	6:—	4.546:61

Utgifter:

Utdelning från K. A. Lindströms Donationsfond	185:—	
Skytteföreningen vid Falu h. a. läroverk	100:—	
Idrottsföreningen „ „ „ „	100:—	
Blommor, kransar och annan representation ..	396:92	
Film, föredrag m. m. vid årsmötet	76:45	
Musik m. fl. direkta omkostnader vid höstfesten	236:95	
Porton och transportkostnader	440:94	
Trycksaker	178:30	
Kartotek, plåtregister, kontorsmateriel, bankfack m. m.	83:54	
Telefon och telegram	28:07	
Skatter	130:—	
Överskott år 1953	2.590:44	4.546:61

Anm. Årspublication, vilken numera kostar närmare 3.000 kr., har icke utgivits år 1953.

Utöver ovan redovisade utgifter ha under året till Rektor i Falun utdelats återstoden av de insamlade medlen till rektorsexpeditionen, kr. 343:—, samt av donerade medel för stipendium, prisskåp, kr. 450:50.

Fonder

Häradshövding Hjalmar Grönblads Donationsfond:

Saldo per 1/1 1953	3.218:06
Ränta för år 1953	96:54
	3.314:60
Avgår överföring till Vinst- & Förlustkonto	86:88
Saldo per 31/12 1953 kr.	3.227:72

Professor K. A. Lindströms Donationsfond:

Saldo per 1/1 1953	5.329:69
Ränta för år 1953	213:18
	5.542:87
Avgår överföring till Vinst- & Förlustkonto	191:87
Saldo per 31/12 1953 kr.	5.351:—

Stipendiefonden oförändrad Saldo per 31/12 1953 kr. 1.225:87

Ständiga medlemmars fond:

Saldo per 1/1 1953 2.200:—

Avgifter inbetalda 1953 2.475:—

Saldo per 31/12 1953 kr 4.675:—

Balansräkning
per den 31/12 1953

Tillgångar:

Kontant 238:05

Postgiro 1.156:74

Värdepapper:

Fagersta Bruks AB 3¼ % obl. 1947 nom. 1.000:—

Silas 4 % förlagsbevis 1946 „ 5.000:—

AB Marabous 4 % „ 1947 „ 4.000:—

AB Max Sievert 4 % „ 1947 „ 1.000:— 11.000:—

Banktillgodohavande 7.273:89

Sångböcker 1:—

Kr. 19.669:68

Skulder:

Ständiga medlemmars fond 4.675:—

K. A. Lindströms Donationsfond 5.351:—

Hj. Grönblads „ 3.227:72

Stipendiefonden 1.225:87

I förskott erlagda avgifter 140:—

Disponibelt kapital 5.050:09

Kr. 19.669:68

Råsunda den 15 januari 1954.

Olof Sundström
Skattmästare.

Medlemsöversikt

Antal medlemmar den 31/12 1952	553
„ „ 1953 (som betalat avgift)	30
(Anm. Nyanmälda personer, vilka ännu icke erlagt avgift, 11 st., 11 st., ha icke medräknats.)	
Antal medlemmar avlidna under 1953	6
„ „ som begärt utträde	8
„ „ som utesluts ur föreningen på grund av obetalda avgifter	18
Antal medlemmar den 31/12 1953	551
Härav hedersledamöter	10
ständiga medlemmar (35 nya för året)	115
befriade från avgift	5

Under året avlidna medlemmar:

Poststationsföreståndaren Karl Engström, hedersledamot, född 69,
Dala-Husby
Apotekaren Erik Holmin, född 79, Falun
Rektorn Ivar Selve, hedersledamot, född 86, Göteborg
Leg. läkaren Birger Sjöden, född 01, Lövestahemmet
Arkitekten SAR Ivar Stål, född 91, Saltsjöbaden
Civilingenjören Edvin Sundqvist, född 17, Stockholm.

Under året 1954 ha följande medlemmar avlidit:

Direktören Richard Appelquist, född 01, Falun
Avdelningschefen Hilding Björlingsson, född 77, Stockholm
Fröken Signe Grönblad, född 78, Falun
Landssekreteraren Ernst Holmquist, född 87, Västerås
Grosshandlaren Joel Kyhle, född 86, Stockholm
Överingenjören Seth Ljungqvist, född 80, Stockholm
Pälsdjursuppfödaren Tore Rundblad, född 02, Ornäs
Försäkringsrådet Eric Rörmy, född 85, Stockholm
Bankdirektören P. Gustaf Wallenström, född 78, Uppsala.

Råsunda den 15 januari 1954.

Olof Sundström

Skattmästare.

MEDLEMSFÖRTECKNING

Styrelse:

Ordförande: förste byråsekreterare
Gustaf Fredenholm.

v. Ordförande: lektor K. Manne Lang-
seth.

Sekreterare: fru Gullan Högborg,
f. Krutmeyer.

Skattmästare: kapten Olof Sundström.

Klubbmästare: intendent Lennart West-
ling.

Övriga ledamöter:

Kommerserådet Sven Bouvin.

Rektor Erik Eklund.

Statspolisintendent Georg Thulin.

Suppleanter: tandläkare Anna-Lisa

Granström, arkitekt Nils Islinger.

Revisorer: byråchef Hans Lundberg,
förste kammarskrivare Hans Omne.

Revisorssuppleanter: civilekonomerna
Olof Weston och Sven Fahlstadius.

Redaktör: kommerserådet Sven Bouvin.

Redaktionskommitté: redaktör Bernt
Bernholm, rektor Erik Eklund, jäg-
mästare Folke Stålfelt.

Valnämnd: riksbanksrevisor Karl Mag-
nus Erlandsson, direktör Nils Gott-
liebsson, aukt. revisorn Sven Påhl-
gren, bankkamrer Gunnar Vange.

Suppleanter: läroverksadjunkt Elis
Lindberg, civilingenjör Anders
Schwanbom.

Hedersledamöter:

Collén, Arvid M., överstelöjtnant,
Stockholm.

Dahl, Hjalmar, professor, Stockholm.

Erlandsson, Karl Magnus, riksbanksre-
visor, Stockholm.

Fredenholm, Gustaf, förste byråsekrete-
rare, Stockholm.

Frisell, E. G., direktör, Stockholm.

Jobs, Anders, musikdirektör, Leksand.

Litström, Sigurd, byrådirektör, Stock-
holm.

Nylund, David Filemon, f. d. rektor,
Eskilstuna.

Rudin, G. A., fil. kand., f. d. adjunkt,
Stockholm.

Vikar, Anders, fil. dr, rektor, Falun.

Wilkenson, Wilken, grosshandlare,
Vikarbyn.

Ledamöter:

Där annorlunda icke anges, är adress-
orten Stockholm.

Tecknet * anger att vederbörande är
ständig ledamot.

Adolphson, Karl, advokat, Hälsingborg,
f. 84

*Ahlquist, Gösta, kamrer, f. 02

Alm, Bertil, tjänsteman, Horndal f. 85

Aminoff, Ivar, major, Södertälje, f. 79

Andersson, Adil J., distriktsveterinär,
Svärdsjö, f. 94

*Andersson, Anders, folkskollärare,
Borlänge, f. 08

Andersson, P. Arthur, telegrafkommis-
sarie, f. 81

Andersson, Fritz, rektor, Falun, f. 04

Ardell, Curt, intendent, f. 05

Ardell, Maggi, fru, f. 16

Arfwedson, Chr. Louis G., bergsingen-
jör, Lidköping, f. 88

Arfwedson, Fritz, länsassessor, f. 95

- **Arfwedson, Henrik G.*, bruksdisponent, f. 86
Arfwedson, Rolf, chargé d'affaires, Portugal f. 96
Arkö, Ernst, disponent, f. 87
Arkö, Richard, ingenjör, f. 81
Aurelius, Gudrun, f. Vikar, lasarettsläkare, *Malmslätt*, f. 20
Axelsson, K. Nils, överingenjör, *Djurs-holm*, f. 01
Backlund, Oscar M., revisionskommis-sarie, f. 97
**Bannbers, Ola*, amanuens, f. 87
Barkman, Maj S., f. Fällström, fru, f. 21
**Barreus, Valentin*, regementsläkare, *Falun*, f. 04
**Bengtsson, Erik*, distriktslantmätare, *Orsa*, f. 83
Bergh, Folke, bergsingenjör, *Långs-hyttan*, f. 09
Berggren, Nils, jur. kand., direktör, *Sundsvall*, f. 08
**Berggren, Sven*, direktör, *Falun*, f. 08
Berggren, Torsten, tandläkare, *Bor-länge*, f. 02
Berglund, August, bankkamrer, *Lek-sand*, f. 87
Berglund, Lars-Erik, bergsingenjör, *Yxsjöberg*, f. 12
Berglöf, Åke, mejeriingenjör, *Göteborg*, f. 13
Bergman, Egon, kriminalöverkonstapel, f. 04
**Bergman, Gunnar*, bankdirektör, f. 99
Bergsman, Arne, leg. läkare, f. 18
Bergsman, E. Börje, bergsingenjör, *Västerås*, f. 13
**Bergsten, Olof*, disponent, f. 17
Bergström, Gustaf A., jur. kand., di- rektör, f. 00
Bergström, Sigrid, fru,
Bergström, Stig, 1:ste byråsekreterare, f. 07
Berndt, Carl Rudolf, bankdirektör, *Jön- köping*, f. 95
Bernholm, Barbro, f. Holmquist, fil. kand., fru, *Lidingö*, f. 17
Bernholm, Bernt, fil. kand., redaktör, *Lidingö*, f. 14
Bimer, Vilhelm G., redaktör, f. 05
Björkman, Ragnar A., civilingenjör, *hann*, f. 91
Björklund, Gustaf A., grosshandlare, f. 96
Björkman, Erik K. V., assessor, f. 10
Björkmän, Ragnar A., civilingenjör, *Motala*, f. 18
Björling, Hjalmar G., distriktschef, *Uppsala*, f. 90
**Björn, Hilding*, professor, *Malmö*, f. 07
**Blidberg, Carl Gustaf*, direktör, *To- losa*, f. 01
**Blidberg, C. Einar*, kommandör, *Älsten*, f. 06
**Blidberg, Stellan*, direktör, f. 05
**Blidberg, A. Tage*, skogschef, *Roberts- förs*, f. 03
Blomgren, Gustaf, distriktsveterinär, *Arvika*, f. 87
**Blomqvist, C. Georg*, 1:e byråsekr., f. 15
Boberg, Sven, f. d. överjägmästare, *Fa- lun*, f. 84
Bock, Anne-Mari, fil. mag., *Falun*, f. 22
Bodin, Ingrid, farm. kand., fru, *Göteborg*, f.
**Boëthius, Axel*, professor, *Göteborg*, f. 89
Boëthius, Edvard, kontraktsprost, *He- demora*, f. 78
Bonde, Martin, fotograf, f. 01
Borglind, Stig, konstnär, *Falun*, f. 92
Borner, Eric, civilingenjör, *Uppsala*, f. 91
Borner, Gunnar F., lasarettsläkare, *Näsby park* f. 85
Bouvin, Sven E. H., kommerseråd, f. 02
Brandberg, Ejnar E., ingenjör, *Skog- hall*, f. 01
Brandter, John G., taxeringsinspektör, f. 15
Breitholtz, Bo, bankkamrer, *Sunne*, f. 12

- Breitholtz, Rolf*, jägmästare, *Arvids-*
jaur, f. 03
Breitholtz, Valdemar, landskontorist,
Falun, f. 03
Briandt, V. Manne, l:e baningenjör, f. 79
Brith, Gunnar, sekreterare, f. 95
Brodin, Arne, civilekonom, ekonomi-
chef, f. 13
Brolin, Conrad S., apotekare, *Hofors*,
f. 99
Burgé, Arne T. M., revisionschef, *Li-*
dingö, f. 07
Bäckström, Agne, kantor, *Bjursås*, f. 22
Bäckström, Carl Gustav, köpman, f. 15
- Carlbäck, Arne*, kapten, *Falun*, f. 11
Carlgren, Alf P. V., ingenjör f. 03
**Carlgren, Elis*, f. d. häradshövding,
Dala-Husby, f. 71
Carlgren, Tor A. G., förvaltare, f. 00
Carlsson, Martin, revisor, *Falun*, f. 81
**Carlsson, Otto*, direktör, *Fagersta*, f. 92
Carpelan, Lars, banktjänsteman, f. 02
Cedervall, Gösta H., bergsingenjör, *De-*
gerfors, f. 25
**Classen, Lilly*, f. Westergren, fru, *Lon-*
don, f. 83
Collén, Arvid M., överstelöjtnant, f. 78
Collin, Kjell, redaktionssekreterare, *He-*
demora f. 02
- Dahl, Emil*, f. d. häradshövding, *Hede-*
mora, f. 80
Dahl, Hjalmar O., professor, f. 81
Dahl, Waldemar O., lektor, *Djursholm*,
f. 83
Dahlblom, Hugo, sjökapten, *Saltsjöba-*
den, f. 86
Dahlin, G. Elis, lektor, f. 99
**Dahllöf, Tell*, redaktör, f. 12
Dahlström, Helge, jur. kand., direktör,
f. 14
**Dalqvist, Ivar E.*, avdelningschef f. 03
Daniels, Gösta, bankkassör, *Falun*, f. 09
Daniels, Lars E., kamrersassistent,
Solna, f. 24
- Darle, Erik Herman*, länsjägmästare,
Karlstad f. 88
Delphin, Karl-Axel, kapten, f. 14
- Edemalm, Hans*, tandläkare, *Falun*, f. 17
Edlund Alke, Marianne R., fru, socio-
nom, *Umeå*.
**Eiritz, Sven Y.*, kont.-chef, *Gävle*, f. 07
Eklund, Erik, fil. kand., rektor, f. 04
Eklund, J. Herman, ingenjör, f. 93
**Eklund, P. K. Olof*, stadsrevisor, *Öre-*
bro, f. 91
**Ekman, Georg V.*, tandläkare, *Sand-*
viken, f. 00
**Ekström, Gunnar*, fil. dr, domkyrko-
syssloman, *Västerås*, f. 93
Ekström, Martin, fil. kand., folkhög-
skollärare, *Hemse*, f. 91
Elg, Ingjald, kapten, f. 06
Elvback, S. Harald, köpman, *Dala-*
Husby, f. 06
Engel, Lars, kadett, f.
Englund, Ulf R. I., redaktör, *Falun*,
f. 23
**Envall, Petrus V.*, fil. dr, rektor, *Falun*,
f. 89
Eriksson, Birgitta, sjuksköterska, f. 19
Eriksson, Bror, jägmästare, *Malung*,
f. 01
Eriksson, Caj, studerande, *Uppsala*.
Eriksson, E. Gustaf, diplomingenjör,
Sösåla, f. 88
Eriksson, G. F. (Gusten), bankdirektör,
Falun, f. 91
**Eriksson, Karl*, professor, f. 92
Erikson, E. Thure, tandläkare, *Falun*,
f. 96
**Eriksson, Walle*, skeppsmäklare, f. 93
Erlandsson, Hjalmar, kassör, *Borlänge*,
f.
Erlandsson, Karl Magnus, riksbanksre-
visor, f. 82
Erlandsson, Sven G. G., överläkare, f. 96
Ernberg, Gudrun, *Falun*, f. 32
Ersman, Brita, f. Malmström, f. 18
Ersman, Sven, jur. kand., direktör, f. 18

- Ervæus, Erik R. V.*, leg. läkare, *Enskede*, f. 96
- Esseen, Per Georg*, korrespondent, *Hofors*, f. 94
- Esseen, Per Erik*, civiljägmästare, *Dorotea*, f.
- Fahlroth, Allan*, förste länsnotarie, *Falun*, f. 08
- Fahlstadius, Karin*, f. Zander, fru, *Lidingö*, f. 24
- Fahlstadius, Sven*, civilekonom, *Lidingö*, f. 23
- **Fahlvik, Gunnar*, tandläkare, *Kumla*, f. 14
- Falck, Berndt T.*, forstmästare, *Amofors*, f. 96
- **Falk, Gunnar*, läroverksadjunkt, *Skövde*, f. 85
- Fejmert, Erik*, civilingenjör, *Nyköping*, f. 89
- Fernqvist, Lars Gunnar*, jur. kand., byrådirektör, *Lidingö*, f. 11
- **Fernström, Erik*, direktör, f. 88
- Fernström, Frans G.*, direktör, *Falun*, f. 86
- **Fernström, John*, direktör, f. 91
- Flodström, Anders Valdemar*, advokat, *Ludvika*, f. 99
- Flodström, A. Engelbrekt*, överste, *Moskva*, f. 96
- Fock, Dirk O.*, studerande, *Falun*, f. 35
- Forsberg, Gösta N.*, ekonomichef, *Göteborg*, f. 95
- **Forsgren, Erik A.*, överläkare, *Svenshögen*, f. 96
- **Forsmark, Ernst*, överläkare, f. 71
- Forssell, Gunnar*, tandläkare, *Borgholm*, f. 00
- Forssman, Ingvar*, tandläkare, *Karlstad*, f. 15
- Forsström, K. Gösta*, läroverksadjunkt, *Östersund*, f. 17
- Fredenholm, Gustaf*, förste byråsekreterare, f. 93
- Fredenholm, John F.*, kammarskrivare, *Skellefteå*, f. 17
- **Frendin, Bengt*, tandläkare, *Arboga*, f. 21
- **Frieberg, J. Axel*, major, *Sundborn*, f. 96
- Frieberg, Gösta*, skogsförvaltare, *Strömsberg*, f. 89
- Frieberg, Torsten*, med. dr, *Malmö*, f. 84
- Frisell, Bengt*, ingenjör, f. 19
- Frisell, E. Gösta*, direktör, f. 85
- Frisell, Martha*, f. Mellqvist, fru, f. 20
- **Frisell, Erik G.*, med. dr, lasarettsläkare, *Umeå*, f. 13
- Fryklund, Björn*, ingenjör, *Västerås*, f.
- **Frölin, Vera K.*, f. Cederberg, fru, *Lidingö*, f. 09
- **Gannedahl, E. S.*, civilingenjör, f.
- Gezelius, Birger L.*, advokat, *Falun*, f. 94
- Gjöres, Axel*, generaldirektör, f. 89
- Gottfarb, Bertil*, civilekonom, disponent, *Djursholm*, f. 09
- **Gottfarb, Ragnar*, advokat, *Lidingö*, f. 07
- Gotthard, Josef*, leg. läkare och tandläkare, f. 94
- Gottliebsson, Nils E.*, ekonomidirektör, f. 09
- **Graab, Anders L.*, direktör, *Jönköping*, f. 95
- Granberg, Otto*, f. d. läroverksadjunkt, *Arvika*, f. 87
- **Granström, Anna-Lisa*, tandläkare, f. 21
- Grindal, Arne*, kapten, *Östersund*, f. 94
- Gripenskiöld, Henrik*, stationsinspektör, *Krylbo*, f. 91
- **Gruvstad, Anders*, civilingenjör, *Malmö*, f. 17
- Gunnarsson, Nils-Erik*, tandläkare, *Smedjebacken*, f. 15
- **Gustafsson, Bertil*, kamrer, *Blyberg*, f. 21
- Gustafsson, Just*, byråchef, *Näsbypark*, f. 00
- Göransson, Erik T.*, överstelöjtnant, f. 76
- Göransson, J. Henrik*, byråchef, f. 92
- **Görs, Erik*, veterinär, *Borlänge*, f. 91

<i>Hægermark, John R.</i> , distriktsveterinär, <i>Enköping</i> , f. 79	<i>Hermansson, Eric</i> , leg. läkare, f. 04
<i>Hagman, Erik</i> , studerande, f. 30	<i>Hessner, L. Otto</i> , bankdirektör, <i>Nykö- ping</i> , f. 81
<i>Hall, Lars</i> , studerande, f.	<i>Hilde, Gunnar</i> , jägmästare, <i>Särna</i> , f. 89
<i>Hallberg, Casimir</i> , kapten, f. 82	<i>Hillner, Olof</i> , läroverksadjunkt, <i>Falun</i> , f. 11
<i>Halldén, Erik</i> , advokat, <i>Norrköping</i> , f. 04	* <i>Hinders, E:son, A. K. Edvin</i> , tandlä- kare, f. 98
<i>Halle, Kerstin</i> , <i>Korsnäs</i> , f. 24	<i>Hinnerson, G. W. Mauritz</i> , major, di- striktscbef, <i>Göteborg</i> , f. 94
<i>Hallin, Sven</i> , jägmästare, f. 83	<i>Hising, Einar V.</i> , distriktslantmätare, <i>Hedemora</i> , f. 87
* <i>Hansson, Ivar</i> , civilingenjör, <i>Saltsjö- Duvnäs</i> , f. 85	* <i>Hising, K. Ivar</i> , direktör, f. 89
<i>Hanson, Lennart H.</i> , direktör, <i>Djurs- holm</i> , f. 86	<i>Hjelm, Bertil</i> , distriktslantmätare, <i>Öst- hammar</i> , f. 10
<i>Hansson, Stig E. L.</i> , studerande, <i>Falun</i> , f. 32	<i>Hjelm, Martin</i> , leg. läkare, <i>Säter</i> , f. 07
* <i>Hanze, Thorsten K. J.</i> , överstelöjtnant, <i>Falun</i> , f. 97	<i>Hollner, Asta</i> , folkskollärarinna, <i>Eskils- tuna</i> , f. 17
<i>Hasselgren, Johannes</i> , förlagsbokhand- lare, f. 82	<i>Hollström, Einar F.</i> , med. dr, docent, överläkare, f. 09
<i>Hedberg, Gustaf</i> , stadsläkare, <i>Sunds- vall</i> , f. 88	<i>Holmlund, Hildegun (Gun)</i> , f. West- lund, fru, <i>Söderhamn</i> , f. 20
<i>Hedberg, John R.</i> , kamrer, f. 08	* <i>Holmqvist, Arne</i> , civilingenjör, <i>Hede- mora</i> , f. 19
<i>Hedblom, Georg</i> , kamrer, <i>Falun</i> , f. 94	<i>Hult, Dagmar</i> , f. Ardell, fru, f. 00
* <i>Hedbys, John</i> , provinsialläkare, <i>Borås</i> , f. 95	<i>Hultman, Albert</i> , provinsialläkare, <i>Bureå</i> , f. 95
<i>Hedén, Sven E.</i> , stadsläkare, <i>Alingsås</i> , f. 08	<i>Hård, Ture</i> , byrådirektör, f. 85
<i>Hedlund, Jan-Henrik</i> , arkitekt, f. 19	<i>Hård af Segerstad, Bengt</i> , försäljnings- assistent, <i>Grycksbo</i> , f. 22
<i>Hedström, Helmer E. L.</i> , bergsingen- jör, f. 99	<i>Hård af Segerstad, Karl</i> , kapten, f. 19
<i>Hejensstedt, P. Edvin J.</i> , stadsläkare, <i>Borlänge</i> , f. 01	<i>Högberg, Bengt</i> , byrådirektör, f. 18
<i>Hellsten, Curt</i> , lantmätare, <i>Uppsala</i> , f. 16	<i>Högberg, Gullan</i> , f. Krutmeyer, fru, f. 20
<i>Hellman, Lars</i> , arkitekt, f. 22	<i>Ihrfelt, Helge</i> , landsfiskal, <i>Hälsingborg</i> , f. 02
<i>Hellman, Margareta</i> , sekreterare, f. 23	<i>Irvall, Bo J:son</i> , teckningslärare, <i>Karl- stad</i> , f. 02
* <i>Hemström, David</i> , provinsialläkare, <i>Motala</i> , f. 90	* <i>Isaksson, Folke</i> , löjtnant, <i>Uppsala</i> , f.
<i>Henningsson, Ruben</i> , ingenjör, <i>Dande- ryd</i> , f. 09	* <i>Islinger, Nils</i> , arkitekt, <i>SAR, Djurs- holm</i> , f. 17
* <i>Henricsson, Margareta</i> , <i>Idkerberget</i> , f. 31	<i>Jacobson, Nils A.</i> , bankkamrer, <i>Falun</i> , f. 69
* <i>Herdin, John B.</i> , bankkamrer, <i>Djurs- holm</i> , f. 91	<i>Jansson, Georg</i> , landsfiskal, <i>Smedjebac- ken</i> , f. 02
<i>Herdin, Olle</i> , kontorschef, <i>Falun</i> , f. 14	* <i>Jansson, J. Ivar</i> , tandläkare, <i>Malung</i> , f. 08
* <i>Herdin, Sivert</i> , fabrikör, <i>Falun</i> , f. 71	
<i>Herdin, Yngve D.</i> , bankkamrer, <i>Mora</i> , f. 80	

- Jansson, Ulla, Borlänge,* f. 31
**Jernberg, Göran H. S., civilingenjör,*
Karlskoga, f. 91
Jobs, Anders, musikdirektör, Leksand,
f. 76
Jobs, Gunnar, byråassistent, Boden f. 20
Johansson, Georg, direktör, Falun, f. 91
Johansson, J. Bertil, postkontrollör,
Gävle, f. 84
Johansson, Britta, f. Hillner, folkskol-
lära rinna, Karlshamn, f.
Johansson, Klas F., 1:e telegrafassis-
tent, f. 87
Johansson, Lennart, bokförelare, Bor-
länge, f. 91
Johansson, Lennart, järnhandlare, Fa-
lun, f. 21
Järve, Paul A., postmästare, Kinna f. 89
Jönsson, Adolf, bankkassör, Falun, f. 93
Jönsson, Erik, civilingenjör, Örnköld-
vik, f. 29
Jönsson, J. Erik V., civilingenjör, f. 92

Kellgren, Bo, länsassessor, Gävle, f. 02
Kling, Carl A., med. dr, professor, f. 79
Klingberg, Axel Th., civilingenjör,
Enköpning, f. 96
Knubb, Erik, banktjänsteman,
Lidingö f. 09
von Koch, Richert, dr, ingenjör, Falun,
f. 79
Kollberg, Kerstin, f. Werkmäster, leg.
läkare, Jönköping, f. 19
Krantz, Birger, apotekare, f. 15
Krantz, J. Einar, direktör, Djursholm,
f. 78
Krantz-Jensen, Hildur, fru, fil. kand.,
redaktör, f. 14
Kyhle, Hans, studerande, Grycksbo, f. 33

Lagerwall, Per Mats, agronom Upp-
sala, f. 20
Langensfelt, Greta Lisa, f. Frisell, fru,
f. 32
Landberg, A., distriktsingenjör, Skara,
f. 82
**Landberg, Erik, direktör,* f. 87

**Landberg, Georg, rektor, Uppsala,* f. 97
Landberg, Ollars-Erik, annonschef, f. 91
Landberg, Sten, tullöverkontrollör,
Gävle, f. 90
Landor, Erland, lantmätare, Uddeholm,
f. 11
Langseth K. Manne, lektor, Södertälje,
f. 93
Larsen, W., kamrer f. 23
Larsson, Anders, f. d. läroverksadjunkt,
Falun, f. 82
Larsson, G. Adolf, kamrer, f. 88
**Lendahl, Pontus V., ingenjör,* f. 05
Lenz, Åke, tandläkare, Falun, f. 24
Lidbeck, Olle V., reklamchef, Lidingö,
f. 96
**Lien, Martin, lektor, Örebro,* f. 90
Liljenström, Curt, civilekonom,
Eskilstuna, f. 22
Liljeröth, Leif, skådespelare, Falun, f.
Lind, Fredrik, banktjänsteman, Falun,
f. 01
Lindberg, Elis, läroverksadjunkt, f. 10
Lindberg, Oskar F., professor, f. 87
Lindegren, C. Åke V., handelslärare,
f. 87
Lindeman, A. E., distriktsveterinär,
Häparanda, f. 08
**Linder, Bertel, direktör,* f. 92
**Linder, C. Martin, jägmästare, Nykö-*
ping, f. 90
Linderberg, Nils, förvaltare, Huddinge,
f. 94
Lindgren, Dora, operasångerska
**Lindgren, Patrik, direktör, Falun,* f. 03
Lindholm, John, grosshandlare, f. 77
Lindvall, Nils B., kontrollör, Smeds-
torp, f. 01
**Lindö, Tage, stadsläkare, Solna,* f. 07
Litström, Sigurd, byrådirektör, f. 81
**Ljungqvist, Gustaf, civilingenjör,* f. 82
Loöf, Herman, docent, Uppsala, f. 17
**Lorenus, C. F., direktör, Gnesta,* f. 91
Lund, J. Olof, direktör, Bromölla, f. 96
Lundberg, Hans F. N., byråchef, f. 10
Lundberg, Per-Arne, civilekonom, f. 20

- Lundberg, Ragnar*, generaldirektör, f. 05
Lundgren, Göran, civilingenjör, *Kolsva*, f. 05
Lundquist, O. Ryno, överdirektör, f. 91
**Lundström, G. Cyrus*, direktör, *Örebro*, f. 96
Lunell, Bertil, teol. kand., folkskollärare, *Uppsala*, f. 01
Lunell, Einar, fil. dr, rektor, *Skellefteå*, f.
Långberg, Daniel, överkontrollör, *Borås*, f. 95
Löfgren, Erik H., bankkamrer, *Orsa*, f. 93
Löfqvist, Helge, bergsingenjör, *Filipstad*, f. 96
**Löfström, Bernt*, civilingenjör
**de Maré, Gösta*, direktör, *Västerås*, f. 94
de Maré, Samuel, advokat, *Göteborg*, f. 64
Markland, S. Åke, civilingenjör, f. 18
Matsson, Sonja, Svärdsjö, f. 32
Matsson, Eric H., direktör, *Vigbyholm*, f. 99
Melin, Erik, distriktslantmätare, *Hedemora*, f. 08
**Modin, Sigurd*, köpman, f. 98
Mogensen, J. Patrik, distriktslantmätare, *Stocksund*, f. 93
Mogensen, Mogens, arkitekt, *SAR, Hälsingborg*, f. 00
Mogensen, Ove, överingenjör, *Falun*, f. 92
Morén, Karl E., civilingenjör, f. 72
Mossén, Ulf, kapten, *Jönköping*, f. 20
Munktell, Henrik, jur. dr, professor, *Uppsala*, f. 03
Münnich, Georg, leg. läkare, f. 03
Münnich, Ivar, direktör, *Karlstad*, f. 14
Mård, Nils G., byrådirektör, f. 99
Möller, Herman G., konsul, *Ängelholm*, f. 82
Nenzell, Bengt, tandläkare, *Visby*, f. 27
Nenzell, Gustaf, civiljägmästare, *Sundsvall*, f. 13
Nenzell, Olle, banktjänsteman, *Sundbyberg*, f. 23
Nilsson, Arthur, tandläkare, *Visby*, f. 19
Nilsson-Hiort, Erik E., bankdirektör, f. 91
Nisser, Ernst C., ingenjör, *Ulvby*, f. 80
**Nisser, William*, disponent, *Rottneby, Korsnäs*, f. 82
Nisses, P. Viktor, tandläkare, *Sundsvall*, f. 02
Nordblad, Carl-Erik, kyrkoadjunkt, *Borlänge*, f. 18
Nordell, Gunnar, rektor, *Gävle*, f. 97
**Nordesjö, Anders E.*, apotekare, *Skog*, f. 07
Nordin, Birger, apotekare, *Söderhamn*, f. 11
Nordin, E. Gösta, civilekonom, köpman, *Falun*, f. 06
Nordin, Gustaf (Gösta) W., tjänsteman, *Falun*, f. 94
Nordström, Gösta, civilingenjör, *Lidingö*, f. 98
Norelius, Arne, ingenjör, *Falun*, f. 02
Norelius, Einar, konstnär, f. 00
Norell, Nils Olof, veterinär, *Borlänge*, f. 20
Norinder, Ulla M., fröken, f. 24
Norling, John, landskanslist, *Falun*, f. 91
Norman, C. J. H., studerande, *Falu.*, f. 32
Norsbo, Hans J:son, konstnär, *Falun*, f. 97
Nybelius, Gunnar, fil. mag., *Örebro*, f. 09
Nyholm, John M., överingenjör, *Dala-Finnhyttan*, f. 89
Nylund, David F., f. d. rektor, *Eskilstuna*, f.
Nyrén, Lars, ekonomichef, *Sundsvall*, f. 22
Nyström, Erik S., ekonomichef, *Mariestad*, f. 11

Nyström, Ragnar, jägmästare, Solna,
f. 09

Odelstierna, Torsten E:son, direktör,
Drottningholm, f. 89

Offrell, P. Olof O., civilekonom, f. 03

Ogander, Erik, försäkringstjänsteman,
f. 00

*Ohlson, Agard, tandläkare, Rättvik,
f. 06

Ohlson, Gudrun B., f. Åberg, fil. kand.,
Skönsberg, f. 20

Olausson, Per-Olof, agronom, Uppsala,
f. 00

*Olhans, Lars R., Silversmed, Falun,
f. 20

*Olsson, O. Daniel, flottningsschef, Orsa,
f. 89

Olsson, David, bankdirektör, Gävle,
f. 87

Olsson, E. Sixten, kamrer, Falun, f. 18

Omne, Hans, förste kammarskrivare,
f. 18

Palmér, Stig, advokat, Kungsbacka, f. 04

Parke, Lars, civilingenjör, Näsbypark,
f. 20

Paul, Lars, folkskollärare, f. 24

Persson, Eric, länsjägmästare, Gävle,
f. 96

Persson, Erik Gösta, tandläkare, Kö-
ping, f. 12

Persson, Lassas Per, komminister,
Malungsfors, f. 06

Persson, Paul, civilekonom, f. 94

Peters, Åke, ingenjör, f. 24

*Petrini, Henrik, f. d. lektor, f. 63

Pettersson, Fritz Bernhard, färghand-
lare, Falun, f. 95

*von Post, Fredrik, kassör, Köping,
f. 81

Prag, Anders R. (Lillanders), 1:e ma-
rinläkare, Karlskrona, f. 98

Price, Arthur, distriktslantmätare,
Vansbro, f. 89

*Påhlgren, Sven E. P., civilekonom,
aukt. revisor, f. 09

Kamström, Sven, överste, Korsnäs, f. 86

*Ranström, Petrus, provinsialläkare,
Eskilstuna, f. 81

Redhe, S. Olle, studerande, Falun, f. 32

Richert, Agneta, f. Danielsson, hemkon-
sulent, Lidingö, f. 18

Ritzen, Bo Mats, förste taxeringsrevi-
sor, f. 11

*Romson, Janne, f. d. rektor, Mora, f. 73

Romson, Karl E., byggnadschef, Upp-
sala, f. 85

Ros, Einar G., skogsförvaltare, Leksand,
f. 83

Rosander, Göran, fil. stud., Falun, f. 33

Rudin, K. A., fil. kand., f. d. adjunkt
f. .

Ryde, Waldemar, försäljningschef, f. 92

Rönström, Hans, civiling., Umeå, f. 12

Rönström, Lars O. G., civilingenjör,
Östertälje, f. 11

Rönström, Per L., civilingenjör, Örebro,
f. 09

Sahlin, Sigurd G., kapten, f. 90

Sahlström, Nils F., sjukhuschef, Piteå,
f. 95

*Salwén, Folke, civilekonom, kamrer,
Svartvik, f. 09

Sandberg, Gustaf H., aukt. revisor, f. 88

Sandgren, Arvid, kamrer, Grycksbo,
f. 89

Scheibal, Margit, f. Andersson, fru,
Djursholm, f. 10

*Schmidt, Carl Ch., byråchef, f. 93

Schröder, Gustaf Adolf, agronom, f. 78

Schultz, Ragnar, direktör, Sandviken,
f. 01

*Schwanbom, Anders, civilingenjör,
f. 11

Schwartz, Hans H., förste byråsekre-
terare, f. 95

Schwartz, Nils, förste byråsekreterare,
f. 90

Schwartz, Sven G., direktör, Djurs-
holm, f. 91

Schäder, Sven E., byrådirektör, f. 16

- **Sempler, Karin*, f. Westling, civilekonom, *Uppsala*, f. 16
- Sernander, C. Fabian*, ingenjör, *Kvarnsveden*, f. 91
- Settergren, Alrik E.*, vaktkonstapel, f. 07
- Sidenvall, Karl J. F.*, kommerseråd, *Djursholm*, f. 78
- Sigge, Birgit*, personalkonsulent, *Västerås*, f. 23
- **Sivert, Einar*, kammarrättsråd, f. 93
- **Sjödahl, Nils L.*, lektor, *Falun*, f. 91
- Sjödén, Bertil*, häradskrivare, *Malung*, f. 03
- Sjödén, Kaleb*, arkitekt, f. 05
- Sjödén, Wilhelm*, inköpschef, *Uddeholm*, f. 92
- **Sjögren, Gösta*, civilingenjör, f. 06
- Sjöström, Karl-Erik*, leg. läkare, *Göteborg*, f. 13
- Skarstedt, Une*, redaktör, f. 93
- Skog, R. Leon*, postmästare, *Hedemora*, f. 87
- Skoglund, Simon*, komminister, f. 99
- Sohlberg, K.*, civilingenjör, f. 78
- Solders, E. Severin*, rektor, f. 93
- Sonne, Erik*, biträdande landsfiskal, *Falun*, f. 19
- Sparr, Viktor W.*, civilingenjör, f. 79
- Spross, Gustaf*, postmästare, f. 87
- Staffas, C. Bertil*, studerande, *Linghed*, f. 31
- Stahre, Nils E.*, läroverksadjunkt, *Enköping*, f. 82
- Steffenburg, Alf*, lantbrukare, *Forsabro*, f. 96
- Steffenburg, Rolf*, bankdirektör, f. 86
- Steffenburg, Will*, intendent, *Göteborg*, f. 91
- Stenberg, Karl E.*, gruvingenjör, f. 86
- Ström, David A.*, revisionskommissarie, f. 88
- Strömberg, Anders*, agronom, *Bäverbäck*, f. 20
- Stålfelt, Folke*, jägmästare, direktör, f. 02
- Sundberg, Erik A.*, ingenjör, *Falun*, f. 08
- Sundberg, Erik*, bankkamrer, *Orsa*, f. 94
- Sundberg, Robert*, bergsingenjör, *Bofors*, f. 98
- Sundelin, Carl*, direktör, f. 84
- Sundell, Tage*, kamrer, *Falun*, f.
- **Sundstén, Per G.*, läroverksadj. f. 03
- Sundstén, Åke*, landstingsdirektör, *Härnösand*, f. 09
- Sundström, K. Olof*, kapten, *Solna*, f. 18
- Sundström, Paul N.*, ingenjör, *Hofors*, f. 95
- **Swedberg, Sven A.*, landssekreterare, *Karlstad*, f. 94
- Svedelius, Thor A. H.*, kommandörkapten, *Holland*, f. 95
- Svesse, Sven*, jur. kand., ombudsman, *Gävle*, f. 06
- **Svärdström, Carl*, tandläkare, f. 94
- **Svärdström, Karl Fredrik*, professor, f. 08
- **Svärdström, Svante*, fil. dr, intendent, f. 06
- Sylvan, Bertil*, advokat, *Falun*, f. 16
- Sätterblom, Erik*, amanuens, *Hagalund*, f. 20
- Sättermark, K. Ivar*, försäljningscheffs-assistent, *Vikmanshyttan*, f. 07
- **Söderbaum, Carl-Emil*, kraftverksdirektör, *Motala*, f. 98
- Söderberg, Bengt*, studerande, f. 31
- Söderberg, Erik G.*, distriktslantmätare, *Sundsvall*, f. 91
- Söderbäck, Karl Anders*, kammarskrivare, *Göteborg*, f.
- Söderlund, Birger*, direktör, f. 79
- **Söderlund, Gustaf*, bankdirektör, f. 90
- Tallberg, Carl A.*, överingenjör, *Hornadal*, f. 92
- Tegestam, Sach*, stadskamrer, *Avesta*, f. 19
- Tham, Carl Henrik*, civilekonom, biträdande taxeringsintendent, *Kristianstad*, f. 12
- Tham, Richard M.*, civilekonom, rektor, *Luleå*, f. 10

- Theelin, C. Gustaf*, postmästare, *Hudiksvall*, f. 93
- Theelin, John L.*, ingenjör, *Gävle*, f. 95
- Theelin, Magnus*, forstmästare, *Orsa*, f. 88
- Theelin, N. Olof*, civilingenjör, f. 23
- **Tholeurs, Hugo*, tandläkare, f. 96
- Thorbjörnson, Bengt*, civilingenjör, f. 91
- Thorell, Åke*, häradshövding, *Sala*, f. 06
- Thorslund, Per*, fil. dr, professor, *Danderyd*, f. 00
- Thulin, Georg*, statspolisintendent, f. 02
- Thunell, Axel L.*, grosshandlare, f. 84
- **Thunström, Josef M.*, bankkamrer, *Södertälje*, f. 96
- Thurén, Oscar S.*, tandläkare, *Borlänge*, f. 03
- Tiberg, Erik H. R.*, major, *Boden*, f. 08
- Tideström, Bertil*, arkitekt, *Västerås*, f. 12
- Tidgren, Sven T.*, försäljningschef, f. 07
- **Tidics, Björn*, civilekonom, *Rio de Janeiro*, f.
- Tillegård, Paul A.*, leg. läkare, *Danderyd*, f. 12
- Tiller, A. G.*, f. d. missionär, *Toftbyn, Svärdsjö*, f. 79
- Tjeder, Bo*, banktjänsteman, *Falun*, f. 01
- Torsell, Robert*, professor, f. 93
- Treffenberg, Ernst*, advokat, f. 68
- Troeng, N. Daniel G.*, advokat, f. 90
- **Tunander, Folke G.*, disponent, *Gustafs, Falun*, f. 03
- **Tunander, Ingemar*, landsantikvarie, *Falun*, f. 16
- Tunell, Ebbe*, tjänsteman, f. 06
- **Tysklind, Carl*, tandläkare, *Falun*, f. 02
- Törnqvist, Oswald*, köpman, *Falun*, f. 93
- **Uhlemann, Stig W.*, leg. läkare, f. 10
- Ulfwi, Volrat*, advokat, f. 92
- Vange, Alrik*, jägmästare, *Lycksele*, f. 84
- **Vange, Gunnar*, banktjänsteman, f. 08
- Vesterlund, Gunnar*, kantor, folkskollärare, *Sundsby*, f. 97
- Vesterlund, Gustaf*, distriktslantmätare, *Karlshamn*, f. 96
- Vikar, Anders*, rektor, *Falun*, f. 86
- Vikar, Lars*, tandläkare, *Skelleftehamn*, f. 22
- Vällfors, Erik*, fabrikör, *Falun*, f. 96
- Vällfors, Olle*, ingenjör, *Skelleftehamn*, f. 94
- Wahlström, Gunnar*, köpman, f. 90
- **Wahlström, Rolf H.*, civilingenjör, f. 88
- **Wallenström, Axel F.*, f. d. bankdirektör, *Arvika*, f. 75
- Wallenström, Bengt H.*, läroverksadjunkt, *Oskarshamn*, f. 87
- Wallenström, Karl A.*, f. d. landsfiskal, f. 73
- Weissman, C. Adolf J.*, flottningschef, *Bjästa*, f. 97
- Werkmäster, Per*, leg. apotekare, *Falun*, f. 21
- **Werner, Ragnar*, direktör, *Paris*, f. 85
- Wersäll, C. Richard*, leg. läkare, *Uppsala*, f. 20
- **Werthén, Hans L. O.*, civilingenjör, tekn. lic., f. 19
- **Westerlund, C. Gustaf*, kapten, *Östersund*, f. 78
- **Westerlund, C. Oscar*, riksbanksrevisor, f. 78
- Westgren, Georg*, riksbanksdirektör, *Malmö*, f. 91
- Westgren, Nils*, lantmätare, *Falun*, f. 10
- **Westholm, Alfred D.*, fil. dr, docent, *Göteborg*, f. 04
- **Westling, Gösta Z.*, direktör, *Hagaland*, f. 88
- Westling, J. G. Herbert*, tygingenjör, f. 81
- **Westling, Lennart*, direktörsassistent, *Örebro*, f. 18
- Westlund, Axel*, syssloman, *Falun*, f. 95
- Westlund, Carl*, tjänsteman, *Falun*, f. 93
- Westlund, H. Edwin*, överlärare, *Falun*, f. 91

<i>Westman, N. G. Harald</i> , major, <i>Falun</i> , f. 75	<i>Zettervall, Gunnar</i> , förste landskanslist, <i>Falun</i> , f. 08
* <i>Weston, Olof</i> , civilekonom, f. 23	
<i>Wetterberg, Tord E.</i> , postkontrollör, <i>Traneberg</i> , f. 12	<i>Åkerblom, Bengt V.</i> , lasarettsläkare, <i>Backe</i> , f. 01
<i>Widén, Lilly</i> , f. <i>Svensson, Ålvdalen</i> , f. 18	* <i>Åkerblom, Folke</i> , grosshandlare, f. 82
* <i>Wiklund, Axel</i> , disponent, <i>Vad</i> , f.	<i>Åkerblom, N. Rickard</i> , jägmästare, <i>Falun</i> , f. 98
* <i>Wilén, O.</i> , läroverksadjunkt, <i>Falun</i> , f. 06	<i>Åkerlund, Henrik</i> , fil. lic., <i>Lidingö</i> , f. 14
<i>Wilkenson, Wilken</i> , grosshandlare, <i>Rättvik</i> , f. 79	* <i>Åsbrink, Sven</i> , bankdirektör, <i>Halmstad</i> , f. 98
* <i>Wiman, E. Gabriel</i> , överingenjör, <i>Svanöbruk</i> , f. 90	<i>Åslund, Gabriel</i> , tandläkare, <i>Rättvik</i> , f. 09
* <i>Wiman, Gösta</i> , skogschef, <i>Ockelbo</i> , f. 90	<i>Åsryd, Gustaf</i> , forstmästare, <i>Ludvika</i> , f. 85
<i>Wiman, Olle</i> , civilingenjör, f. 13	* <i>Asthöm, Will</i> , Sjökapten, f. 94
<i>Winblad, Alf Th.</i> , jägmästare, <i>Växjö</i> , f. 83	<i>Öberg, Ivar</i> , bankkamrer, <i>Falun</i> , f. 94
<i>Winblad, Ragnar</i> , tekn. dr, f. 07	* <i>Öhman, Nils G.</i> , advokat, f. 00
<i>Windahl, Carl-Evert</i> , provinsialläkare, <i>Kungsgården</i> , f. 08	<i>Östberg, Axel</i> , redaktör, <i>Falun</i> , f. 94
* <i>Yngström, Nils</i> , förste byråsekreterare, f. 10	<i>Östberg, A. Börje</i> , redaktionssekreterare, <i>Falun</i> , f. 15
<i>Zethelius, L. Magnus</i> , med. dr, lasarettsläkare, <i>Falun</i> , f. 92	<i>Östergren, Torsten</i> , kamrer, <i>Älvsbyn</i> , f. 08
<i>Zetterlund, Evert</i> , tandläkare, <i>Leksand</i> , f.	<i>Östling, Karl Jan</i> , tandläkare, <i>Fagersta</i> , f. 13
	<i>Östling, Jos. Th.</i> , köpman, <i>Falun</i> , f. 83
	<i>Östlund, Sven</i> , uppbördsdirektör, <i>Stocksund</i> , f. 02

Storträff i Moskva

I samband med det svenska flottbesöket i Ryssland i somras, fick föreningens ordförande en mycket uppskattad hälsning från tre f. d. skolpojkar från Falun, vilka på olika sätt och vägar sammanstrålat i Moskva. De tre voro överstarna Engelbrekt Flodström och Sven Thofelt samt kommendören Einar Blidberg. Att "Engla" befann sig i Moskva var ju ganska naturligt, eftersom han är militärattaché där. Thofelts besök gällde säkerligen idrottskontakter med moskoviterna och vad Blidberg beträffar var hans närvaro i den ryska huvudstaden ganska nödvändig eftersom han i egenskap av flaggkapten i kustflottan måste ta hand om en stor del av representationen. Ordf. tackar på detta sätt för hälsningen.

